

วารสารวิชาการ แห่งอนาคต

Future Academic Journal

FUTURE

ISSN: XXXX-XXXX (Online)

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2565

Vol. 2 No. 1 January-June 2022

FACJ

วารสารวิชาการแห่งอนาคต

Future Academic Journal

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2565)

Vol. 2 No. 1 (January-June 2022)

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และ บทความปริทรรศน์ ของนักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ด้วยหวังให้เป็นตลาดแห่งองค์ความรู้ที่สามารถค้นคว้า ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย วารสารมุ่งเน้นเปิดรับบทความทางด้าน สังคมวิทยา พระพุทธศาสนา พุทธธรรมศาสนา ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการต่อไป

การพิจารณาวารสาร

สำหรับกระบวนการพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ ทุกบทความจะต้องได้รับการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Reviewer) อย่างน้อย 2 ท่านขึ้นไป ในลักษณะปกปิด แบบไม่เห็นชื่อผู้เขียนและผู้ประเมิน (Double-blinded review)

บรรณาธิการ

พระอุทิศ อาสภจิตฺโต, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

พระครูพิศาลธรรมจารี, รศ.ดร.

รศ. ดร.ดุชนัน ณะบริพัตน์

รศ. ดร.วาสนา แก้วหล้า

ผศ. ดร.ภริมา วินิธาสถิตกุล

ผศ. ดร.ทิพย์ ชันแก้ว

มหาวิทยาลัยโพธิศาสตร์ นครลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ven. Dr. Hae Guh, Andrew Pradoochoi Sunim

Zen Center of Washington State

ดร.ธนันต์ชัย พัฒนะสิงห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ดร.พงศ์วัณฐ์ คงทรัพย์

มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

ดร.สุคติดา พาดฤทธิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่: พิมพ์เผยแพร่ 2 ฉบับต่อปี

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

การเผยแพร่

<https://so18.tci-thaijo.org/index.php/FACJ/index>

ติดต่อกองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

79 หมู่ที่ 1 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ. อยุธยา 13170

080-616-2530

E-mail: academic.faj@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการแห่งอนาคต ปีที่ 2 ฉบับ 1 กรกฎาคม - ธันวาคม 2565 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และ บทความปริทรรศน์ ของนักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ด้วยหวังให้เป็นตลาดแห่งองค์ความรู้ที่สามารถค้นคว้า ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย วารสารมุ่งเน้นเปิดรับบทความทางด้าน สังคมวิทยา พระพุทธศาสนา พฤติกรรมศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการต่อไป ดังนั้น ในการจัดทำวารสารดังกล่าวให้ได้คุณภาพและมาตรฐานตามตัวชี้วัดที่ถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐานที่ทางศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ได้กำหนดไว้ทางกองบรรณาธิการมีกระบวนการจัดทำวารสารตั้งแต่การรับบทความผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาที่เกี่ยวข้องที่จะพิจารณาบทความแต่ละบทความ ดังปรากฏในหน้าสารบัญ และประกอบไปด้วยบทความทั้งหมด 5 บทความ

กองบรรณาธิการ วารสารวิชาการแห่งอนาคต ขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ให้ความสนใจส่งบทความมาลงตีพิมพ์เผยแพร่ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

พระอุทิศ อาสภจิตฺโต,ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ	
บทนำ	I
บทบรรณาธิการ	III
สารบัญ	IV
การบริหารจัดการองค์กร ในยุคไทยแลนด์ 4.0 The Integration of Buddhist Principles in Organizational Management in The Era of Thailand 4.0	1
พระครูสมุห์จิระชาติ พุทฺธรกฺขิโต <i>PhrakhrusamuJirachat Bhuddharakkito</i>	
แนวทางการป้องปรามการล่วงละเมิดทางเพศนักเรียนในสถานศึกษาเชิงพุทธ Suppression of Sexual Abuse to Student in Schools in Accordance With Buddhist Approach	7
พระสมุห์พิสุทธิ วิสุทฺโธ (เอี่ยมสำลี) <i>Phrasamupisut Wisuttho (Iam Samli)</i>	
การดำรงชีวิตวิถีใหม่ด้วยหลักธรรมวิธีพุทธ New Normal Life with Buddhist Way	25
ปญฺณณิสส อองคปรัชญากุล <i>Pannisa Ongprachayakul</i>	
มาตรการและกลไกการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น Measures and Mechanisms to Prevent Corruption in the Local Government Organization	30
วชิรวัชร งามละม่อม <i>Wachirawachr Ngamlamom</i>	
การพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตตามหลักกฏธรรม Development of Learning Potential to Achievement of Life Goals in Accordance with Paññavuddi Dhamma Principles	16
พระอาคม อคฺคจกฺโก <i>Phra Arkom Akkajakko</i>	

การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการองค์กร ในยุคไทยแลนด์ 4.0

The Integration of Buddhist Principles in Organizational Management in The Era of Thailand 4.0

พระครูสมุห์จิรชาติ พุทธภุชิต

PhrakhrusamuJirachat Bhuddharakkito

วัดจันทนาราม ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

Wat Chanthanaram Chanthanimit Sud-district Muang Chanthaburi Chanthaburi Povince, Thailand

Corresponding Author E-mail: nkitoo0011@gmail.com

Retrieved: December 15, 2021; Revised: January 17, 2022; Accepted: January 23, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ เป็นการศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารจัดการองค์กรในยุคไทยแลนด์ 4.0 สืบเนื่องมาจากที่ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ยุค 4.0 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะของกระแสโลกเป็นอย่างมาก โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์กรในยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งประกอบด้วยหลักพุทธธรรมเป็นแนวทาง คือ อิทธิบาท 4 ได้แก่ (ฉันทะ) คือ การวางแผน ควบคู่ไปกับความพอใจ (วิริยะ) คือ การจัดการ ควบคู่ไปกับความเพียร (จิตตะ) คือ การนำควบคู่ไปกับความเอาใจใส่ และสุดท้าย คือ (วิมังสา) คือ การควบคุมซึ่งควบคู่ไปกับความเข้าใจ ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาด้านพฤติกรรม การพัฒนา และปัญญา ทั้งนี้เป็นหลักแห่งความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานไปสู่ความสำเร็จทั้งแก่ตนเองและองค์กร ซึ่งนำไปสู่การบริหารจัดการองค์กรที่ “มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนอย่างแท้จริง”

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม, การบริหารจัดการ, ไทยแลนด์ 4.0

Abstract

This academic article was studying Buddhist principles for organizational management in the era of Thailand 4.0 .Therefore, stydying was a lot of change according to the current world by studying the current world by studing the related document with the organization management in Thailand 4.0 era and Buddhist principles as a guide for organization management. The principles of Buddhist The principle of Buddhism as a guideline is the Four Bases of Success, namely (Chanta) is planning along with satisfaction (persistence) is the organization Along with perseverance (Chitta) is to lead along with care and finally (Wimangsa) is

control, which is coupled with understanding. That contributes to the development of behavior, development and intelligence, which is the principle of responsibility for work to success for both oneself and the organization. Which lead to the management of the organization that is "truly stable, wealthy and sustainable"

Keywords: Buddhism, Management, Thailand 4.0

บทนำ

วิสัยทัศน์ของการบริหารประเทศไทยในยุค 4.0 คือ มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้จำเป็นจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของทรัพยากรมนุษย์ในประเทศที่จะต้องเข้ามาเป็นส่วนประกอบในการขับเคลื่อนประเด็นทั้งหลายเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้สิ่งหนึ่งที่จะเป็นปัจจัยสำคัญนั้น คือ การบริหารที่ตั้งอยู่บนหลักการของความถูกต้องและเป็นธรรม โดยเฉพาะการนำหลักของทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีคิดวิถีการบริหารนั้นจะทำให้คนทั้งหลายเหล่านั้นเป็นบุคลากรที่ทำเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม จะก่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน (สุริยา รักษาเมือง, 2560)

การบริหารจัดการ เป็นการบริหารให้ทุกคนได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีงานที่ทำตามความถนัด หลักการจัดงานให้เหมาะสมกับคนเป็นเรื่องยาก เพราะงานบางที่มีแผนกจำกัดคนมีจำนวนมากกว่างานจึงจำเป็นต้องบริหารจัดการให้เหมาะสมและลงตัว (อดิศร เพียงเกตุ, 2551) ซึ่งให้ความเห็นว่าการบริหารนั้นมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายขององค์กร (Chapman, 1998) การบริหารนั้นยังขึ้นอยู่กับการที่ใช้ความคิดเห็น และความเข้าใจ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เช่น การบริหาร คือกระบวนการที่ทำให้งานสำเร็จลงได้โดยการใช้ทรัพยากรบุคคล และวัตถุดิบด้วยกันเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรนั้น (สมภพ สุขช่วง, 2541)

ทั้งนี้ได้นำหลักพุทธธรรม คือ อิทธิบาท 4 เป็นวิธีการแห่งปัญญา ซึ่งดำเนินการแก้ปัญหาตามเหตุผลตามปัจจัย เป็นการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของบุคคลด้วยปัญญาของตัวเอง ไม่ต้องอาศัยการดลบันดาลจากสิ่งทั้งหลาย ฉะนั้น การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2552)

ดังนั้น การบริหารจึงมีส่วนสำคัญที่จะเป็นกระบวนการทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการนำหลักธรรมมาประยุกต์กับการบริหารจึงจะทำให้องค์กรพัฒนาที่ยั่งยืน

การบริหารองค์กร

การบริหาร หมายถึงศิลปะในการใช้บุคคลอื่นร่วมกับปัจจัยในการจัดการเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์และสนองต่อความคาดหวังในการบริหารงานเป็นการทำงานที่บุคลากรประสบความสำเร็จ

ในเป้าหมายนั้น ๆ ในกระบวนการจะได้รับผลมากขึ้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ร่วมกันทำให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด (สัมพันธ ภูโพบูลย์, 2552)

การบริหารหรือการจัดการองค์กรมีความจำเป็นต้องใช้ศาสตร์ในการบริหารงาน ในการบริหารงานองค์กรให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารควรยึดหลักดังนี้

- 1) สร้างคนเก่ง ให้คนเก่งมีเวทีแสดงความสามารถ ได้เป็นที่ยอมรับ องค์กรควรมีนโยบายพัฒนาคนเก่ง สร้างคนที่เก่งกว่าตนเองขึ้นมา และเลือกใช้คนให้ถูก ใช้คนให้เป็น
- 2) มีกลยุทธ์ในการบริหารงาน ใช้เครื่องมือมาประยุกต์ให้ถูก ศึกษาวิจัยหาความต้องการขององค์กร
- 3) มีกลยุทธ์ในการบริหารคน สร้างค่านิยมและวัฒนธรรมการสร้างคนเก่ง พัฒนาผู้นำในทุกระดับชั้น
- 4) เป็นผู้ที่มิทักชะกระบวนการในการสร้างให้เกิดพลังอันยิ่งใหญ่จากคนรอบตัว ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จ
- 5) ต้องมีการบริหารความเสี่ยง โดยประเมินความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากโอกาสและผลกระทบที่อาจจะเกิด และหาวิธีจัดการความเสี่ยงเหล่านั้นเท่าที่ทำได้
- 6) จะต้องมีการศึกษาคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อลดค่าใช้จ่าย ลดเวลา เพิ่มความพึงพอใจต่อองค์กร
- 7) ต้องมีการบริหารผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ผลการปฏิบัติงานที่ตอบสนองต่อเป้าหมาย และทิศทางขององค์กร

องค์ประกอบของการบริหาร

องค์ประกอบของการบริหาร เรียกตัวย่อ คือ POSDC มีรายละเอียดดังนี้

- 1) การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดทิศทางขององค์กร เพื่อวางวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กร
 - 2) การจัดการองค์การ (Organizing) เป็นการจัดโครงสร้างให้ดำเนินการตามเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 3) งานบุคลากร (Staffing) เป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย
 - 4) การอำนวยการ (Directing) เป็นการบริหารจัดการ ติดต่อสื่อสารในการปฏิบัติงานภายในองค์กรให้เป็นไปตามแผนงาน
 - 5) การกำกับดูแล (Controlling) เป็นการกำกับดูแลการทำงานในองค์กร และแก้ปัญหาภายในองค์กร
- ดังนั้นการบริหารองค์กรจะทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้นั้น จึงจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกคนถึงจะให้งานสำเร็จลุล่วง เป้าหมายผู้บริหารนั้นจึงจะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ
- 1) เป้าหมายต้องสูงสุดแล้วสามารถทำให้สำเร็จ
 - 2) การที่จะไปให้ถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานและแผนงานที่ดี
 - 3) จะต้องระบุเวทีที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย

การบริหารองค์กรในยุค 4.0

การพัฒนาองค์กรให้พร้อมกับการก้าวเข้าสู่ความเป็นองค์กร 4.0 มีดังนี้

1. ผู้บริหารจะต้องเรียนรู้ที่จะบริหารท่ามกลางความแตกต่างและใช้ประโยชน์จากความแตกต่างเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และนำไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้บริหารต้องพัฒนาทักษะและวิธีการคิดและมองเห็นแนวโน้มกับการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้และอยู่ร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่
3. การทำงานภายในองค์กรยุค 4.0 การบริหารงานในลักษณะของการสั่งการและควบคุมแบบเดิม ๆ บุคลากรในองค์กร 4.0 จะต้องมีส่วนร่วมมากขึ้นในการบริหาร
4. สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาปรับใช้ในการทำงานให้มากขึ้น
5. ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (พลเดชะรินทร์, 2562)

ดังนั้น การบริหารองค์กรในยุค 4.0 ผู้บริหารจะต้องสามารถนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้ในการบริหารขององค์กรมากขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุดแก่องค์กร

พุทธธรรมเพื่อการบริหารองค์กรในยุค 4.0

การบริหารองค์กรในยุคไทยแลนด์ 4.0 สามารถน้อมนำเอาคำสอนที่เรียกว่าพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการงานองค์กรในยุค 4.0 จะส่งผลให้การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หลักพุทธธรรมก็คือ “อิทธิบาท 4” ที่คนส่วนใหญ่ที่รู้จักและมีความคุ้นเคย ว่าเป็นหลักธรรมที่เป็นแนวทางในการจัดการในเรื่องราวต่าง ๆ แบบแนวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งในแนวทางพระพุทธศาสนานั้น หลักอิทธิบาท 4 เป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจรวมถึงวิธีคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเบื้องต้นเพื่อให้ชาวพุทธหรือ พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ได้เข้าใจถึงหลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง รวมถึงเป็นหลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จอีกด้วย (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2540) ซึ่งหลักธรรมนี้มีอยู่ 4 ประการ คือ

1. จันทะ คือความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น ก็คือ การที่เรานั้นจะทำกิจการ หรืองานอะไรก็จะต้องมีความพอใจที่จะประพฤติปฏิบัติเพื่อให้งานเหล่านั้นออกมาในรูปแบบที่เรานั้นพึงพอใจ มีความรู้สึกที่ปรารถนาเพื่อให้งานที่เราทำนั้นสำเร็จ และพึงพอใจ เช่น เราพึงพอใจในการเป็นผู้ให้ เพื่อให้บุคคลผู้ด้อยโอกาสเหล่านั้นมีความสุขเราก็ย่อมมีความสุขตามด้วยเช่นกัน เป็นต้น ก็อาจเป็นเพราะเรานั้นมีความพึงพอใจตั้งแต่แรกนั่นเอง
2. วิริยะ คือความเพียรพยายามในสิ่งนั้น ซึ่งคนเรานั้นเกิดความคิดที่จะทำอะไรแล้วก็ย่อมมีความเพียรพยายามเพื่อให้งานเหล่านั้นเกิดความสำเร็จ เพื่อให้งานนั้นออกมาดี มีคุณค่าสำหรับเรา หรือผู้อื่น เพื่อให้เกิดประโยชน์กับทุก ๆ ชีวิตบนโลกใบนี้ โดยส่วนใหญ่แล้วงานที่มีคุณค่าที่เราเห็นกันอยู่ในทุกวันนี้ ก็เพราะเกิดจากการที่ผู้ทำนั้นมีความเพียรพยายามมีความตั้งใจตั้งมั่น เช่น ภาพวาดในต่าง ๆ ที่เราเห็นอยู่ทุกวันนี้เกิดจากความประณีตและมีความใส่ใจ ความพยายามของจิตรกรที่จะทำให้ผลงานนั้นมีความสวยงาม มีคุณค่า และเมื่อ

งานนั้นมีคุณค่าแล้วสิ่งที่ตามมา ก็คือ ภาพวาดนั้นมีราคาที่สูงขึ้น เหมือนกับว่าเป็นสิ่งที่รังสรรค์ออกมาด้วยใจตัวเอง

3. จิตตะ คือความเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งที่ทำ หรือเอาใจใส่กับงานที่เราได้รับมอบหมายเพื่อให้งานนั้นเกิดผลประสบความสำเร็จ และเป็นการสร้างแรงจูงใจให้งานนั้นดียิ่ง ๆ ขึ้นไปอีกโดยเฉพาะเมื่อเรานั้นได้รับมอบหมายให้ทำอะไร ก็ควรเอาใจ เอาความคิด ตั้งจิต ตั้งใจ มีความทุ่มเทกับงานนั้นให้มาก ๆ เพื่อให้งานนั้นมีความสำเร็จโดยเร็ว โดยไม่สนใจว่า งานนั้นจะเป็นงานที่ต่ำต้อย หรือสูงไป เพราะว่าถ้าเรานั้น มีความตั้งใจที่จะทำงานนั้นให้เกิดความสำเร็จแล้ว งานนั้นก็ย่อมจะประสบผลสำเร็จอยู่เนื่อง ๆ เพราะว่าถ้าเรานั้น เมื่อได้รับมอบหมายงานนั้นแล้วไม่สนใจ งานที่ได้ก็ไม่เสร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เพราะว่าการทำงานทุก ๆ สิ่งจะสำเร็จได้ก็เพราะความเอาใจใส่ เป็นอย่างดี

4. วิมังสา คือ ความพิจารณาไตร่ตรองหาเหตุผลในสิ่งนั้น ซึ่งก็คือการมีความเข้าใจในงานที่เราทำอยู่ เพราะว่าเรานั้นทำงานที่ไม่มีความเข้าใจก็จะทำให้งานนั้นมีความผิดพลาด มีความไม่ตรงตามความต้องการของผู้ที่ได้มอบหมายให้ทำงานนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วการที่เราจะทำงานอะไรแล้วก็ต้องหาข้อมูลเพื่อให้การทำงานนั้นมีความสอดคล้องกัน เมื่อเราทำงานโดยไม่สนใจหาข้อมูลก็จะทำให้งานนั้นไม่ใช่ในสิ่งที่เขาปรารถนา หรือมีความต้องการ ดังนั้นเมื่อเราจะทำงานอะไรสักหนึ่งงานก็ต้องพยายามหาข้อมูลและศึกษางานนั้นอย่างถ่องแท้ว่างานนั้นมีความเป็นไปได้เป็นมาอย่างไรบ้าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่เราจะคิดจะทำ เมื่อเราได้รับมอบหมายงานแล้วก็จะทำให้เราทำงานนั้นอย่างรวดเร็ว เพราะว่าเรามีความเข้าใจ มีความรู้ในสิ่งที่เรากำลังทำนั้นแล้วด้วยความมั่นใจ งานนั้นจึงจะจำสำเร็จเหมือนที่เราคิดไว้ตั้งแต่เริ่มแรก

ดังนั้นหลัก “อิทธิบาท 4” จึงเป็นหัวใจสำคัญเพื่อให้การขับเคลื่อนในการบริหารจัดการนั้นเป็นไปด้วยความสำเร็จ เพราะงานนั้นเมื่อเราใช้แต่หลักการ หรือแนวคิดทางตะวันตกก็จะเป็นได้แค่แนวคิด ๆ หนึ่งที่สร้างความรู้ให้เราแค่นั้น แต่เมื่อเราใช้หลักการบริหารจัดการในแนวทางพระพุทธศาสนาแล้ว ก็จะทำให้เรานั้นเกิดความตระหนักในการใช้ชีวิต การทำงานต่าง ๆ อย่างมีความเข้าใจ ไม่เกิดความประปราย เพราะว่าการทำงานอะไรแล้ว ไม่ค้นหาความจริง ก็จะไม่พบกับความจริงนั้น เพราะว่าหลักธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นเป็น แนวทางให้เรานั้นเกิดความหลุดพ้น ความสำเร็จ หรือความเข้าใจอันดีในการใช้ชีวิตอย่างไม่ยึดติด มีความตั้งมั่นในสติ สมาธิ และปัญญาด้วย

สรุปได้ว่า หลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ และเป็นหลักธรรมที่ผู้ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่องค์กร สามารถปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างเรียบร้อย อีกทั้งยังส่งผลดีต่อตนเองและสังคมตามบทบาทหน้าที่อีกด้วย

สรุป

หลักพุทธธรรมเพื่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการองค์กรในยุค ไทยแลนด์ 4.0 นั้นเป็นการจัดการที่ต้องใช้หลักการบริหารจัดการ หรือแนวคิด ทฤษฎีสำหรับการบริหารจัดการ ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม รวมถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

คือ หลัก “อิทธิบาทธรรม” หรือ “อิทธิบาท 4” ประกอบด้วย ความพอใจ ความเพียรพยายาม ความเอาใจใส่ ความเข้าใจในงานที่ทำอยู่ จึงจะทำให้การจัดการนั้นขับเคลื่อนไปได้ โดยที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงความ สะดวก โปร่งใส ปลอดภัย ตรวจสอบได้ เพื่อให้การจัดการนั้นมีประสิทธิภาพ จึงย่อมจะมีการบริหารจัดการอย่างมี ระเบียบวินัย มีเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการนั้นด้วย

เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2540). *พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2552). *ทฤษฎีหรือแนวคิดทางด้านการบริหารและการจัดการองค์การ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย.
- พลุ เดชะรินทร์. (2563) องค์กร 4.0. สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/blogger/6>
- สมภพ สุกช่วง. (2541). *การบริหารการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมพันธ์ ภูโพนุลย์. (2552). *องค์การและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พัทธอักษร.
- สุริยา รักษาเมือง. (2560). การบูรณาการพุทธธรรมเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึกใน การศึกษาระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ ประชาคมอาเซียน. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2), 69–84.
- อดิสร เพียงเกต. (2551). *ศิลปะการพูด: วิธีเอาชนะใจคน*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย.
- Chapman, E.N. (1995), *Supervisor Suviva Kit* (2nd ed.). California: Science Research Associates Inc.

แนวทางการป้องปรามการล่วงละเมิดทางเพศนักเรียนในสถานศึกษาเชิงพุทธ

Suppression of Sexual Abuse to Student in Schools in Accordance

With Buddhist Approach

พระสมุห์พิสุทธิ วิสุทธิธ (เอี่ยมสำลี)

Phrasamupisut Wisuttho (Iam Samli)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: wisuttho.pisut@gmail.com

Retrieved: January 21, 2021; Revised: February 10, 2022; Accepted: March 05, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศในสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อป้องปรามการล่วงละเมิดทางเพศ 3) เพื่อเสนอแนวทางการป้องปรามการล่วงละเมิดทางเพศนักเรียนในสถานศึกษาเชิงพุทธ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้อำนวยการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิระดับผู้บริหาร นักจิตวิทยา คณาจารย์ของกระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย โรงเรียน รวมถึงสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 รูป/คนรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การพรรณนาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานเอกสาร รายงานวิจัย บทความ คำสัมภาษณ์มาประกอบกับการวิเคราะห์หาแนวทางการป้องปรามการล่วงละเมิดทางเพศในสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า การล่วงละเมิดทางเพศนักเรียนมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้ในสถานศึกษาทุกระดับ อันมีสาเหตุ 5 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านสภาพจิตใจ 2. ด้านกฎระเบียบข้อบังคับ 3. ด้านสื่อลามก 4. ด้านสภาพแวดล้อม และ 5. ด้านเด็กนักเรียนผู้ตกเป็นเหยื่อ ในแง่ทางด้านพระพุทธศาสนาได้มองหาสาเหตุของการล่วงละเมิดทางเพศ คือ 1. กิเลส 2. การขาดความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป 3. การขาดสติยับยั้ง ดังนั้นแนวทางการป้องปรามเชิงพุทธเพื่อแก้ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศนักเรียนจึงใช้หลักพุทธธรรม อันได้แก่ ศีล สติ และ หิริโอตตปปะ มาเป็นเครื่องป้องปรามในสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยพลังบวรให้มีส่วนช่วยขัดเกลาสภาพจิตใจดูแลควบคุมเพื่อยับยั้งการกระทำผิดในสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามามีส่วนเกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: การป้องปราม, การล่วงละเมิดทางเพศนักเรียน, สถานศึกษาเชิงพุทธ

Abstract

This research paper has three objectives: 1) to study the problem of sexual harassment in educational institutions; 2) to study Buddhist principles to prevent sexual harassment; Sex of students in Buddhist schools This was a qualitative research through in-depth interviews with the director of the moral teaching program in schools. Professionals, administrators, psychologists, faculty members of the Ministry of Education, universities, schools, as well as institutions, related organizations, 15 figures / person. The data analysis model was used to describe the data collected in research papers, research papers, articles, and interviews. Analyze ways to prevent sexual harassment in educational institutions.

The research results were found that Sexual harassment of students is likely to occur at all levels of school for 5 causes: 1. Psychological, 2. Regulation, 3. Pornography, 4. Environment and 5. Children. Student victim In terms of Buddhism, the cause of sexual harassment is 1. Lust 2. Lack of shame and fear of sin 3. Lack of consciousness. Therefore, the Buddhist deterrence approach to solving the problem of sexual harassment, students use Buddhist principles, which are the consciousness and the hirotapapa. To be a deterrent in the school, it is necessary to use the power of Buddhism to help strengthen the state of mind, supervise and control in order to stop wrongdoing in the school by using Buddhist principles to be involved.

Keywords: Prevention, Sexual Harassment of Students, Buddhist Schools

บทนำ

การล่วงละเมิดทางเพศเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับนานาชาติ ซึ่งหลาย ๆ ประเทศกำลังประสบกับปัญหานี้ ในยุคแห่งความเจริญทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่ได้ก้าวล้ำสู่ความทันสมัยเพิ่มขึ้นแต่เก่าก่อน สื่อเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกเพศทุกวัยจึงเป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์ทางด้านเพศแก่เหยื่อที่รู้ไม่เท่าทัน ตลอดจนไปถึงช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เข้าถึงได้โดยง่ายที่สัมพันธ์ระหว่างเหยื่อกับผู้ก่อเหตุ และการนำเสนอสื่อลามกผ่านเทคโนโลยีสามารถทำได้โดยไม่ลำบาก อีกทั้งยังหลากหลายรูปแบบ เช่น การสนทนาออนไลน์ เว็บไซต์ลามก การติดต่อสื่อสารในสังคมออนไลน์ เป็นต้น (ดาร์ส อ่อนเจริญ, 2558) จึงเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้อาชญากรรมทางเพศได้ฉวยโอกาสก่อเหตุขึ้น สังคมในแต่ละประเทศกำลังประสบปัญหาดังกล่าวอย่างไร้ทางออก อัตราการการเกิดปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศมีปรากฏอยู่ขึ้นอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่มีท่าทีที่จะเลือนหายไปจากสังคมชาวโลกจวบจนถึงทุกวันนี้

สถานการณ์การล่วงละเมิดในประเทศไทยเกิดขึ้นในหลายภาคส่วน เช่น ในสถานที่ทำงานระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง เป็นการกระทำ ซึ่งผู้มีอำนาจมากกว่ากระทำต่อผู้มีอำนาจน้อยกว่าโดยการกระทำมีหลาย

รูปแบบ หรือในหน่วยงานราชการก็ยังพบว่าการล่วงละเมิดทางเพศ ไม่เว้นแม้แต่ในสถานศึกษาก็ยังได้พบปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศกับนักเรียน ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศนักเรียนเป็นการกระทำผิดวินัย ข้าราชการครูอย่างร้ายแรงตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ตามมาตรา 94 วรรค 3 ที่ว่า “ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เสพยาเสพติดหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด เล่นการพนันเป็นอาชญา หรือกระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา ไม่ว่าจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของตนหรือไม่ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง” (ราชกิจจานุเบกษา, 2553)

การล่วงละเมิดทางเพศจัดได้ว่าเป็นการประพฤติผิดศีลในข้อ กาเมสุมิฉฉาจาร (ที.ปา. (ไทย) 11/286/316) ซึ่งพระพุทธองค์ได้ทรงบัญญัติเป็นข้อดเว้นจากการประพฤติผิดในกามทั้งหลาย หลักคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงสอนให้ทำความดี ละเว้นความชั่วที่เป็นบาปอกุศล ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังพุทธอุทานคาถาว่า “ความสงบเป็นสุขของบุคคลผู้สันโดษ ผู้มีธรรมปรากฏแล้ว ผู้เห็นอยู่ ความไม่เบียดเบียนคือความสวัสดีในสัตว์ทั้งหลาย เป็นสุขในโลก ความปราศจากราคะคือความล่วงกามทั้งหลายได้ เป็นสุขในโลก ความกำจัดอัสสมิมานะ (ความถือตัวว่าเป็นนั่นเป็นนี่) เสียได้ เป็นสุขอย่างยิ่ง” (วิ.ม. (ไทย) 4/5/8-9) ด้วยเหตุนี้แนวทางการป้องปรามการล่วงละเมิดทางเพศเชิงพุทธ ถือเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดสภาพปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในสถานศึกษา

จึงสรุปได้ว่า บ้าน วัด และโรงเรียนควรที่จะเป็นสถาบันที่สำคัญในฐานะเป็นแหล่งขัดเกลาทางสังคมเพื่อป้องปรามการล่วงละเมิดทางเพศ กล่าวคือ บ้าน วัด และโรงเรียน จะต้องร่วมมือกันจัดให้มีการอบรมพัฒนาให้บุคคลได้เรียนรู้และปฏิบัติตามกฎระเบียบ แบบแผนของกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข รู้จักพัฒนาตนเองและเคารพต่อกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานทางสังคม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม กระบวนการเหล่านี้จึงเป็นสิ่งช่วยส่งเสริมให้การป้องปรามการล่วงละเมิดทางเพศในสถานศึกษาสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศนักเรียนในสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อป้องปรามการล่วงละเมิดทางเพศ
3. เพื่อเสนอแนวทางการป้องปรามการล่วงละเมิดทางเพศนักเรียนในสถานศึกษาเชิงพุทธ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางป้องปรามการล่วงละเมิดทางเพศนักเรียนในสถานศึกษาตามแนวพุทธ” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในหลายภาคส่วน จำนวน 15

รูป/คน จากนั้นใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ตรงประเด็นและชัดเจน สามารถสะท้อนสภาพความเป็นจริงในประเด็นที่ศึกษาได้ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกทั้งสืบค้นข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา และแหล่งสื่อฐานข้อมูลออนไลน์

ขั้นตอนที่ 2 ตั้งประเด็นปัญหาคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยวิเคราะห์จากเอกสารแนวคิดทฤษฎี แนวทางอย่างเป็นระบบ พร้อมกับคัดเลือกผู้ให้คำสัมภาษณ์เชิงลึก (Key Informants) จำนวน 15 รูป/คน ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกแต่ละบุคคล โดยเรียงความสำคัญในการวางกรอบแนวทางประเด็นที่จะศึกษาและนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 4 ถอดเทปและวิเคราะห์เรียงลำดับความสำคัญของข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนำมาเรียบเรียงในรูปแบบพรรณนาอย่างเป็นระบบเพื่อตอบปัญหาในแต่ละวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลจากการวิจัยและข้อเสนอแนะแนวทางในงานวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

บทความนี้เน้นประเด็นปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศนักเรียนในสถานศึกษา โดยชี้ให้เห็นถึงสาเหตุปัจจัยของการล่วงละเมิดทางเพศในสังคมปัจจุบัน และการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการป้องกันปัญหาดังกล่าว จะเห็นว่าความเสื่อมโทรมทางจิตใจและศีลธรรมเป็นอีกปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ไม่ใช่เรื่องไกลตัวแต่อยู่ใกล้ ๆ ตัวเรา จุดเริ่มต้นมาจากพื้นฐานครอบครัวผู้โรงเรียน จากโรงเรียนสู่สถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่าสาเหตุการของการล่วงละเมิดทางเพศนั้นมีปัจจัยรวมด้วยกัน 5 ด้านดังต่อไปนี้ 1. ด้านสภาพจิตใจ เกิดจากความผิดปกติภายในจิต 2. ด้านกฎระเบียบข้อบังคับ 3. ด้านสื่อลามก 4. ด้านสภาพแวดล้อม 5. ด้านเด็กนักเรียนที่ตกเป็นเหยื่อ ส่วนการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ ดังนี้ 1) ศีล 5 เพื่อควบคุมความประพฤติ 2) สติ สัมปชัญญะ รู้ตัวอยู่เสมอว่ากำลังทำอะไรอยู่ 3) หิริ โอตตัปปะ ความละอายและเกรงกลัวต่อความผิดที่กำลังกระทำ โดยสรุปแล้ว แนวทางการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศนักเรียนในสถานศึกษาเชิงพุทธ กล่าวได้ว่าการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามา ประยุกต์ใช้กับปัญหาในสังคมนั้น นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชีวิตมีความสุขสมบูรณ์ เป็นสิ่งที่ให้คุณค่าแก่ชีวิต หากผู้ปฏิบัติเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญ มีความตั้งใจในการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังก็ย่อมจะประสบผลดีมากมายและเป็นที่ประจักษ์ได้ด้วยตนเอง เพราะทางออกในการแก้ปัญหาไม่ได้มีเพียงด้านเดียวหรือถึงทางตัน ยังมีอีกหลายแง่มุมที่เรา ยังไม่ได้ค้นพบเจอและนำไปปรับใช้แก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ ที่ทำคัญ จิตใจ ศีลธรรม และคุณธรรมของทุกคนต้องอยู่ควบคู่กันไปด้วยเช่นกัน

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์จากคำถามสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 รูป/คน กล่าวถึง แนวทางการป้องปรามการล่องละเมิดทางเพศในสถานศึกษา โดยผู้วิจัยจะสรุปผลการวิจัยในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์สภาพปัญหาการล่องละเมิดทางเพศในสถานศึกษา

สภาพปัญหาการล่องละเมิดทางเพศในสถานศึกษาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการกระทำการล่องละเมิดทางเพศระหว่างครูกับนักเรียนที่เป็นศิษย์ โดยใช้อำนาจของความเป็นครูในเชิงอำนาจทางสังคมที่เหนือกว่าลูกศิษย์ ช่มชู้หรือหลอกลวงให้ศิษย์ตกอยู่ในสภาพยินยอมหรือไม่ยินยอม โดยอาจที่จะเริ่มจากคำพูดทางวาจาหรือทางกายไปรวมไปจนถึงการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังได้สรุปไว้ว่าเป็นการกระทำทางเพศโดยที่เด็กไม่ต้องการหรือไม่เข้าใจ ไม่ยินยอมพร้อมใจ สาเหตุปัจจัยของการล่องละเมิดทางเพศในสังคมปัจจุบัน จะเห็นว่าความเสื่อมโทรมทางจิตใจและศีลธรรมเป็นอีกปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ไม่ใช่เรื่องไกลตัวแต่อยู่ใกล้ ๆ ตัวเรา จุดเริ่มต้นมาจากพื้นฐานครอบครัวผู้โรงเรียน จากโรงเรียนสู่สถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่าสาเหตุการของการล่องละเมิดทางเพศนั้นมีปัจจัยรวมด้วยกัน 5 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1. ด้านสภาพจิตใจ เกิดจากความผิดปกติภายในจิต 2. ด้านกฎระเบียบข้อบังคับ 3. ด้านสื่อลามก 4. ด้านสภาพแวดล้อม 5. ด้านเด็กนักเรียนที่ตกเป็นเหยื่อ ส่วนการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ ดังนี้ 1) ศีล 5 เพื่อควบคุมความประพฤติ 2) สติ สัมปชัญญะ รู้ตัวอยู่เสมอว่ากำลังทำอะไรอยู่ 3) หิริ โอตตัปปะ ความละอายและเกรงกลัวต่อความผิดที่กำลังกระทำ (ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน, 2558)

โดยสรุปแล้ว แนวทางการป้องปรามการล่องละเมิดทางเพศนักเรียนในสถานศึกษาเชิงพุทธ กล่าวได้ว่าการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้กับปัญหาในสังคมนั้นนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้ชีวิตมีความสุขสมบูรณ์ เป็นสิ่งที่ให้คุณค่าแก่ชีวิต หากผู้ปฏิบัติเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญ มีความตั้งใจในการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังก็ย่อมจะประสบผลดีมากมายและเป็นที่ประจักษ์ได้ด้วยตนเอง เพราะทางออกในการแก้ปัญหาไม่ได้มีเพียงด้านเดียวหรือถึงทางตัน ยังมีอีกหลายแง่มุมที่เรายังไม่ได้ค้นพบเจอและนำไปปรับใช้แก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ ที่สำคัญ จิตใจ ศีลธรรม และคุณธรรมของทุกคนต้องอยู่ควบคู่กันไปด้วยเช่นกัน

2. วิเคราะห์หลักพุทธธรรมเพื่อป้องปรามการล่องละเมิดทางเพศ

การนำหลักธรรมมาประยุกต์กับปัญหาเพื่อป้องปรามการล่องละเมิดทางเพศ ผู้เขียนพิจารณาหลักธรรมที่จะนำมาใช้ได้ 1) เรื่องศีล 2) สติ สัมปชัญญะ 3) หิริ โอตตัปปะ โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) ศีล 5 ประการแรก เรื่องศีลห้า กล่าวคือ เป็นเรื่องของการรักษากายวาจาให้เป็นปกติ ไม่บกพร่อง ซึ่งเป็นข้อฝักรบมในด้านความประพฤติ การรักษาศีลเป็นสิ่งสำคัญ ศีลเป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดคุณธรรมต่าง ๆ และสามารถแก้ปัญหาสังคมได้ ศีลในพระพุทธศาสนามีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนในสังคมมนุษย์ในทุกด้าน

ของการดำรงชีวิต โดยเฉพาะวิถีชีวิตของคนไทยนั้นมีความผูกพันประสานกลมกลืนกับหลักความเชื่อ การประพฤติปฏิบัติจนทำให้พระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประชาชนส่วนมากนับถือพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคงตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ต่างมีเมตตา เอื้อเฟื้อ อนุเคราะห์ เสียสละ เป็นที่ตั้งตลอดมา ด้วยคุณของพุทธธรรม คำสอนแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงสั่งสอนให้มีอิสระจากเหตุปัจจัยที่เป็นเหตุแห่งเครื่องเศร้าหมองทั้งปวงทั้งทางกายและทางใจ พระพุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาของผู้รู้เท่าทันภาวะความเปลี่ยนแปลงของตนของสังคม โดยใช้ศาสนธรรมคำสอนของพระพุทธองค์เป็นหลักยึดถือประพฤติปฏิบัติ ในส่วนของคำสั่งนั้นสอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2559) ที่ว่าข้อปฏิบัติซึ่งบังคับไว้เป็นข้อห้ามมิให้กระทำ เรียกว่า ศีล เป็นข้อยกเว้นที่วางไว้เป็นระเบียบ ในส่วนของคำสอน ได้แก่ คำแนะนำ คำชี้แจง การศึกษาอบรม อันเป็นหลักที่ทรงวางไว้สำหรับการประพฤติปฏิบัติที่เรียกว่า พระธรรม ถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะพึงประพฤติปฏิบัติเพื่อความเจริญก้าวหน้า เป็นความดีงามแห่งชีวิตอย่างมีความสุขและปลอดภัยทั้งร่างกายและจิตใจ

2. สติ สัมปชัญญะ ประการที่สอง เรื่องของสติสัมปชัญญะ สติสัมปชัญญะเป็นธรรมที่มีอุปการะมาก (อง.ทก. (ไทย) 20/180/129) เกื้อกูลในการทำทุกอย่าง พระธรรมทั้งมวลสรุปลงที่สติสัมปชัญญะตามหลักไตรสิกขา คือศีล สมาธิ ปัญญาที่ต้องอาศัยสติสัมปชัญญะทั้งนั้น สติหมายถึงความระลึกได้ มีความรอบคอบ ไม่ลืม ไม่เผลอ ไม่ประมาทเป็นพื้นฐาน สัมปชัญญะหมายถึงความรู้สึกตัว ไม่หลงลืม รู้สึกตัวอยู่เสมอทุกขณะจิตว่ากำลังทำอะไรอยู่ที่เกี่ยวข้องกับปัจจุบัน ไม่สนใจไปในอดีต หรืออนาคต สติสัมปชัญญะ เป็นสติที่มีปัญญาสนับสนุนให้น้อมนำเข้ามาดูจิตใจตัวเอง มองตัวเองในการกระทำ การพูดการคิด เป็นสภาวะที่รู้เท่าทัน ไม่หลงผิดไปตามกิเลส ตัณหา และอารมณ์ที่มากระทบ เมื่อมีสมาธิสมบูรณ์แล้วจึงจะเกิดสติสัมปชัญญะขึ้นได้ สติคือความระลึกได้ สัมปชัญญะคือการรู้ตัวหลักธรรมข้อนี้ทำให้บุคคลรู้จักตนเองว่าเป็นใคร กำลังทำอะไรอยู่ และรู้ว่าทำอะไร สามารถครองตนระงับอารมณ์ต่าง ๆ ได้ ฉะนั้นจึงกล่าวสรุปได้ว่าสติสัมปชัญญะจัดเป็นหลักธรรมที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ประพฤติเป็นอันมาก สอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุมวาริน (2550) ได้กล่าวว่า เพราะคนที่มีสติจะไม่เผลอเลินเล่อตนและคนที่มีสติสัมปชัญญะจะรู้ตัวในเวลากำลังทำ กำลังพูดกำลังคิด ไม่หันเหไปทางผิดตามกิเลสและระงับตนให้ตั้งอยู่ในทางถูกเท่านั้น และนอกจากนี้คนที่มีสติสัมปชัญญะเข้มแข็งจะตระหนักว่าตนมีทางเลือกในการปฏิบัติ ตนสามารถเลือกตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบได้ และมองเห็นว่าทางเลือกแต่ละทางที่ใช้ในการตอบสนองนั้นจะมีผลที่สืบเนื่องต่อตัวเขาผู้อื่นและสังคมอย่างไร

3. หิริโอตตปปะ คือ ความละอายชั่วกลัวบาป โดยหิริ คือ ความละอายแก่ใจในขณะที่กำลังจะทำชั่วทั้งทางกาย วาจาใจ รู้สึกขยี้ใจ ไม่กล้าทำความชั่ว ส่วนโอตตปปะ คือ ความเกรงกลัวต่อบาปทุจริต คิดเห็นภัยที่เกิดจากการทำความชั่ว หิริโอตตปปะถือเป็นธรรมะสำคัญต่อการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของคนในสังคมมาก เพราะบุคคลที่ไม่ละอายแก่ใจต่อการกระทำผิด ไม่เกรงกลัวต่อผลของการกระทำผิดแล้วนั้น บุคคลนั้นสามารถทำอะไรก็ได้ทุกอย่าง สามารถสร้างความเดือดร้อน ความเสียหายให้แก่ตนเองและคนในสังคมได้อย่างไม่หยุดยั้ง เพราะเหตุนี้สังคมจึงต้องการธรรมะนี้มาปกป้องคุ้มครอง เรียกได้ว่า เป็นธรรมะที่คุ้มครองโลก สอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2557) นอกจากนี้หิริโอตตปปะยังเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งห้ามปรามไม่ให้กล้าทำความชั่วลงได้ แม้มีโอกาสที่จะกระทำเมื่อเข้าใจว่าการที่จะทำเป็นความชั่วแล้วก็รู้สึกละอาย

หวาดหวั่นใจไม่อาจทำลงเพราะถือหิริโอตตปปะเป็นใหญ่ รวมถึง อรพินธ์ ชูชม (2555) กล่าวไว้ว่าหิริโอตตปปะ ถือว่าเป็นธรรมะที่สำคัญต่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมเหมือนเป็นเครื่องเตือนใจให้ระลึกไว้เสมอว่า บุคคลที่ไม่มี ความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาปย่อมจะถูกชักจูง ชักชวนไปในหนทางที่ผิดได้โดยง่ายและมากขึ้น จนเป็นความ ผิดร้ายแรง ทำเรื่องเลวร้ายได้ทุกอย่างเพราะไม่มีจิตสำนึกใด ๆ ให้นึกถึงบาปกรรมหรือความเดือดร้อนของผู้อื่น

3. แนวทางการป้องปรามการล่องละเมิดทางเพศนักเรียนในสถานศึกษาเชิงพุทธ

การป้องปรามการล่องละเมิดทางเพศในเชิงพุทธมีเป้าหมายเพื่อให้ครูในสถานศึกษาสำรวจในศีล เพื่อให้เกิดความละเอียดต่อการกระทำผิด บทความนี้เน้นประเด็นปัญหาการล่องละเมิดทางเพศนักเรียนใน สถานศึกษา โดยชี้ให้เห็นถึงสาเหตุปัจจัยของการล่องละเมิดทางเพศในสังคมปัจจุบัน และการนำหลักธรรมทาง พุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการป้องปรามปัญหาดังกล่าว จะเห็นว่าความเสื่อมโทรมทางจิตใจและศีลธรรม เป็นอีกปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ไม่ใช่เรื่องไกลตัวแต่อยู่ใกล้ ๆ ตัวเรา จุดเริ่มต้นมาจากพื้นฐานครอบครัวผู้ ้โรงเรียน จากโรงเรียนสู่สถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่าสาเหตุการของการล่องละเมิด ทางเพศนั้นมีปัจจัยรวมด้วยกัน 5 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1. ด้านสภาพจิตใจ เกิดจากความผิดปกติภายในจิต 2. ด้าน กฎระเบียบข้อบังคับ 3. ด้านสื่อลามก 4. ด้านสภาพแวดล้อม 5. ด้านเด็กนักเรียนที่ตกเป็นเหยื่อ ส่วนการนำ หลักธรรมมาประยุกต์ใช้ ดังนี้ 1) ศีล 5 เพื่อควบคุมความประพฤติ 2) สติ สัมปชัญญะ รู้ตัวอยู่เสมอว่ากำลังทำ อะไรอยู่ 3) หิริ โอตตปปะ ความละเอียดและเกรงกลัวต่อความผิดที่กำลังกระทำ โดยสรุปแล้ว แนวทางการป้อง ปรามการล่องละเมิดทางเพศนักเรียนในสถานศึกษาเชิงพุทธ กล่าวได้ว่าการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มา ประยุกต์ใช้กับปัญหาในสังคมนั้นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชีวิตมีความสุขสมบูรณ์ เป็นสิ่งที่ให้คุณค่า แก่ชีวิต หากผู้ปฏิบัติเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญ มีความตั้งใจในการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังก็ย่อมจะประสบ ผลดีมากมายและเป็นที่ประจักษ์ได้ด้วยตนเอง เพราะทางออกในการแก้ปัญหาไม่ได้มีเพียงด้านเดียวหรือถึงทาง ต้น ยังมีอีกหลายแง่มุมที่เรายังไม่ได้ค้นพบเจอและนำไปปรับใช้แก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ ที่สำคัญ จิตใจ ศีลธรรม และคุณธรรมของทุกคนต้องอยู่ควบคู่กันไปด้วยเช่นกัน

สรุป

โดยสรุปแล้ว กล่าวได้ว่าการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับปัญหาในการแนว ทางการป้องปรามการล่องละเมิดทางเพศนักเรียนในสถานศึกษาเชิงพุทธ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชีวิตมี ความสุขสมบูรณ์ เป็นสิ่งที่ให้คุณค่าแก่ชีวิต หากผู้ปฏิบัติเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญ มีความตั้งใจในการลง มือปฏิบัติอย่างจริงจังก็ย่อมจะประสบผลดีมากมายและเป็นที่ประจักษ์ได้ด้วยตนเอง ด้วยน้อมนำหลัก ศีล 5 ประการแรก เรื่องศีลห้า กล่าวคือ เป็นเรื่องของกรรักษากายวาจาให้เป็นปกติ ไม่บกพร่อง ซึ่งเป็นข้อฝึกอบรม ในด้านความประพฤติ เป็นหลักที่ทรงวางไว้สำหรับการประพฤติปฏิบัติที่เรียกว่า พระธรรม ถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะ พึงประพฤติปฏิบัติเพื่อความเจริญก้าวหน้า เป็นความดีงามแห่งชีวิตอย่างมีความสุขและปลอดภัยทั้งร่างกาย และจิตใจ สติสัมปชัญญะจัดเป็นหลักธรรมที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ประพฤติเป็นอันมาก เพราะคนที่มีสติจะไม่ เล่นเลอเพลอตนและคนที่มีสติสัมปชัญญะจะรู้ตัวในเวลาที่กำลังทำ กำลังพูดกำลังคิด ไม่หันเหไปทางผิดตามกิเลส

และระวางตนให้ตั้งอยู่ในทางถูกเท่านั้น และนอกจากนี้คนที่มีสติสัมปชัญญะเข้มแข็งจะตระหนักว่าตนมีทางเลือกในการปฏิบัติ ตนสามารถเลือกตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบได้ หิริโอตตปปะยังเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งห้ามปรามไม่ให้กล้าทำความชั่วลงได้ แม้มีโอกาสที่จะกระทำเมื่อเข้าใจว่าการที่จะทำเป็นความชั่วแล้วก็รู้สึก ละอายหวาดหวั่นใจไม่อาจทำลงเพราะถือหิริโอตตปปะเป็นใหญ่ ถือว่าเป็นธรรมะที่สำคัญต่อการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมเหมือนเป็นเครื่องเตือนใจให้ระลึกไว้เสมอว่า บุคคลที่ไม่มีความละอายและเกรงกลัวต่อบาปย่อมจะถูก ชักจูง ชักชวนไปในหนทางที่ผิดได้โดยง่ายและมากขึ้น จนเป็นความผิดร้ายแรง ทำเรื่องเลวร้ายได้ทุกอย่างเพราะ ไม่มีจิตสำนึกใด ๆ

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อศึกษาสภาพปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศนักเรียนในสถานศึกษา หลักพุทธธรรมเพื่อป้องกันปรามการล่วงละเมิดทางเพศ เพื่อเสนอแนวทางการป้องกันปรามการล่วงละเมิดทางเพศนักเรียนในสถานศึกษาเชิงพุทธ ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไป ศึกษาสภาพปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศนักเรียนในสถานศึกษา

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ควรมีนโยบาย ให้มีการนำหลักธรรม มากำหนดเป็นนโยบายสำหรับวิชาชีพครู หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศทุกระดับ โดยครอบคลุมทั้งด้านสถานศึกษา ด้านการจัดการศึกษาและด้านผู้เรียน

2) ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ สถานศึกษา รวมไปถึงสถาบันครอบครัว ช่วยกันส่งเสริมการปลูกฝังศีลธรรม จรรยาที่ดีแก่ครู ผู้ปกครอง และเยาวชนทุกคน น้อมนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการใช้ความรู้ สร้างความเข้าใจ สร้างความตระหนัก เห็นความสำคัญของหลักธรรมศีล 5 สติ สัมปชัญญะ หิริโอตตปปะ

3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัย ที่จะเน้นเรื่องของการนำหลักธรรมหรือหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ต่าง จากงานวิจัยนี้ นำไปศึกษากับสถานศึกษาในระดับที่แตกต่างกัน ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา และมีการนำไปทดลองใช้ เพื่อให้เห็นผลเป็นเชิงประจักษ์ และสามารถนำไปสู่การได้องค์ความรู้ที่แตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2550). ปกกฎหมายกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม. วารสารพัฒนสังคม, 9 (1), 1-29.
- ดำรงส อ่อนเจริญ.(2558). ภัยจากสื่อลามกที่มากับเทคโนโลยีสารสนเทศ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 9(20), 87-98.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 34. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2557). พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย. พิมพ์ครั้งที่ 39. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. ราชกิจจานุเบกษา. วรรค 3.
- ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน. (2558). แนวทางการป้องกันและช่วยเหลือปัญหาทางเพศของเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- อรพินท์ ชูชม. (2555). ปัจจัยเชิงเหตุและผลของภูมิคุ้มกันทางจิตของเยาวชน. วารสารพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 18(2), 1-15.

การพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต
ตามหลักกฏธรรม

Development of Learning Potential to Achievement of Life Goals in Accordance with
Paññavuddi Dhamma Principles

พระอาคม อคฺคจโก

Phra Arkom Akkajakko

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: jeennakorn@gmail.com

Retrieved: March 12, 2022; Revised: March 24, 2022; Accepted: April 02, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต 2) เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต 3) เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตตามหลักกฏธรรม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการเก็บข้อมูลจากผู้มาปฏิบัติธรรมที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมระยอง (บ้านช่องลม) จำนวน 150 คน โดยใช้แบบสอบถาม และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 12 คน

ผลการวิจัยพบว่า ระดับศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตของผู้มาปฏิบัติธรรม แยกตามเป้าหมายของชีวิตดังนี้ ด้านประโยชน์ในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ด้านประโยชน์ในโลกหน้าอยู่ในระดับปานกลาง ด้านประโยชน์สูงสุดคือพระนิพพานอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต ดังนี้ มีการแสวงหาต้นแหล่งความรู้ การศึกษาหาความรู้ การพิจารณาข้อมูลให้เหมาะสม และการลงมือปฏิบัติ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์กับ หลักกฏธรรม ได้แนวทางพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตเรียกว่าแนวทาง 4G ประกอบด้วย 1) Good source of knowledge มีแหล่งความรู้ที่ดี 2) Good learning การเรียนรู้ที่ดี 3) Good consider and plan พิจารณาและวางแผนที่ดี 4) Good follow a plan ทำตามแผนให้ดี

คำสำคัญ: ปัญญาวิมุติสูตร, ศักยภาพ, เป้าหมายของชีวิต

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the level of learning potential to achieve life goals 2) to analyze the learning potential to achieve life goals 3) to propose ways to develop learning potential to achieve Goals of life according to the principles of culture. This research is a combination of research methods. Quantitative research and qualitative research. Collected data from 150 meditation practitioners at Rayong Meditation Center (Ban Chong Lom), using questionnaires. And conducted in-depth interviews of 12 peoples.

The research results were found that, The level of learning potential to achieve the life goals of the Dharma practitioners. The goals of life are separated as follows. The benefits at present are at a high level. The benefits in the next world are at a moderate level. The most beneficial aspect is that Nirvana is at a moderate level. With the potential for learning to achieve life goals as follows: Education Considering the information appropriately, and taking action the data obtained were analyzed with Paññavuddi Dhamma. Obtain a learning potential development approach to achieve the goals of life, called 4G approach, consisting of 1) Good source of knowledge with good sources of knowledge 2) Good learning good learning 3) Good concider and plan Consider and plan well 4) Good follow a plan.

Keywords: Paññavuddi Sutta, Potential, life Goal

บทนำ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสั่งสอนเทวดาและมนุษย์ให้ดำเนินชีวิตด้วยประโยชน์ 3 ประการคือ ประโยชน์ในโลกนี้ ประโยชน์ในโลกหน้า และประโยชน์สูงสุดคือพระนิพาน อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการเกิดมาเป็นมนุษย์ (วิ.มหา.อ.(ไทย) 1/2/2) แต่การที่จะบรรลุเป้าหมายทั้ง 3 ระดับได้นั้น จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อที่จะใช้ในการดำเนินชีวิต ให้บรรลุเป้าหมายแต่ละระดับได้

บุคคลใดที่ไม่ได้ศึกษาธรรมก็จะดำเนินชีวิตในโลก ด้วยการใช้ความรู้ ประสบการณ์และทักษะของตนเองที่มีอยู่ แม้จะมีการพัฒนาศักยภาพขึ้นมาบ้างแต่ก็ไม่มากพอที่จะบรรลุเป้าหมายของชีวิตในโลกหน้าหรือระดับสูงสุดได้ และอาจพัฒนาศักยภาพไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ทำให้ชีวิตผิดพลาดตกต่ำลงไปอีก ไม่บรรลุเป้าหมายของชีวิตที่ต้องการ ผู้วิจัยจึงสนใจหลักธรรมที่ชื่อว่า วุฑฒิธรรม (อง.จตุกก.(ไทย) 21/248/367) เป็นหลักธรรมที่สร้างความเจริญด้วยปัญญา (อง.จตุกก.(ไทย)21/248/367-368) เป็นพระสูตรที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสกับเหล่าพระภิกษุทรงสอนแนวปฏิบัติเพื่อสร้างความเจริญในปัญญาแห่งตน ประกอบด้วยหลัก 4 ประการคือ 1) สัมปยุตตสังสวะระ 2) สัทธัมมัสสวนะ 3) โยนิโสมนสิการ 4) ธัมมานุธัมมปฏิบัติ นำหลักธรรมนี้มาใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตในระดับต่าง ๆ ได้ตั้งแต่เป้าหมายในโลกนี้ เช่น การแสวงหา

ทรัพย์ การครองเรือนให้มีความสุข เป้าหมายในโลกหน้า ที่เป็นสุขคติภูมิ และเป้าหมายสูงสุดคือ พระนิพพาน โดยลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตของผู้เข้ามาปฏิบัติธรรม ที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมจังหวัดระยอง (บ้านช่องลม) อ. บ้านค่าย จ. ระยอง
3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตตามหลักพุทธธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้มาปฏิบัติธรรมที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมระยอง (บ้านช่องลม) จำนวน 150 คน โดยใช้แบบสอบถามและทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 12 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับหลักพุทธธรรมและประโยชน์ 3 เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต การวิจัยนำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ มีรายละเอียดดังนี้

1. ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม (Questionare)

ขั้นตอนที่ 1) การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น โดยการวิเคราะห์จากเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ข้างต้นมากำหนดเป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาและสังเคราะห์จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาประสิทธิภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตของผู้เข้ามาปฏิบัติธรรม ที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมจังหวัดระยอง (บ้านช่องลม) อ. บ้านค่าย จ. ระยอง เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม (Questionare) ด้วยการเก็บข้อมูลจาก ตัวอย่างจำนวน 150 รูป/คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา มุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของผู้เข้ามาปฏิบัติธรรม ที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมจังหวัดระยอง (บ้านช่องลม) อ. บ้านค่าย จ. ระยอง เพื่อให้เห็นว่าผู้เข้ามาปฏิบัติธรรม มีมุมมองหรือทัศนะว่า มีระดับศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต มากน้อยเพียงใด และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

2. ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

เริ่มด้วยการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น โดยการวิเคราะห์จากเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ข้างต้นมากำหนดเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 12 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์

เนื้อหาเชิงพรรณนา มุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลในเชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่สามารถสะท้อนสภาพความเป็นจริงของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้ามาปฏิบัติธรรม ที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมจังหวัดระยอง (บ้านช่องลม) อ. บ้านค่าย จ. ระยอง มีแนวทางพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตตามหลักคุณธรรม มีส่วนใดที่พร้อมและส่วนใดที่ยังต้องปรับเปลี่ยน ได้อย่างไร

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ แบบสอบถามจากแบบสอบถามจำนวน 150 ชุด ผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อมูลสถานภาพดังนี้ ส่วนใหญ่เป็นคฤหัสถ์หญิง อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 50-59 ปี มีอาชีพที่หลากหลาย จากการศึกษาในระดับศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต จากการวิเคราะห์ผลแบบสอบถามและผลการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้หลักคุณธรรมมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์นั้น ทำให้พบแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต เรียกว่าแนวทาง 4G ประกอบด้วย 1) Good source of knowledge มีแหล่งความรู้ที่ดี 2) Good learning มีการเรียนรู้ที่ดี 3) Good consider and plan มีการพิจารณาและวางแผนที่ดี 4) Good follow a plan ทำตามแผนให้ดี ซึ่งแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตตามหลักคุณธรรมนี้ สามารถนำไปปฏิบัติโดยเรียงลำดับจากข้อที่ 1 ถึงข้อ 4 หากยังไม่บรรลุเป้าหมาย ให้ทำซ้ำจากข้อที่ 1 ถึงข้อ 4 จนกว่าจะบรรลุเป้าหมายของชีวิตตามที่ได้ตั้งเป้าเอาไว้

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงระดับศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต วิเคราะห์ศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตของผู้เข้ามาปฏิบัติธรรม ที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมจังหวัดระยอง (บ้านช่องลม) อ. บ้านค่าย จ. ระยอง นำเสนอแนวทางพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตตามหลักคุณธรรม โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายผลดังนี้

1) ศึกษาในระดับศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ แบบสอบถามจากแบบสอบถามจำนวน 150 ชุด ผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อมูลสถานภาพดังนี้ ส่วนใหญ่เป็นคฤหัสถ์หญิง ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 50-59 ปี อาชีพส่วนใหญ่หลากหลาย รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไป ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ปริญญาตรีขึ้นไป จากการศึกษาในระดับศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต ด้านประโยชน์ในปัจจุบันพบว่า ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก หมายความว่าผู้มาปฏิบัติธรรมที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมระยอง (บ้านช่องลม) มีศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตในระดับมาก ด้านประโยชน์ในโลกหน้าพบว่า ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง หมายความว่าผู้มาปฏิบัติธรรมที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมระยอง (บ้านช่องลม) มีศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตในระดับปานกลาง ด้านประโยชน์สูงสุดคือพระนิพพานพบว่า ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางหมายความว่าผู้มาปฏิบัติธรรมที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมระยอง

(บ้านช่องลม) มีศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายชีวิตในระดับปานกลาง วิเคราะห์จากประโยชน์ทั้ง 3 ด้านเป็นรายข้อพบว่า คิดพิจารณาหาเหตุผล ในการกระทำเรื่องต่างๆ มีระดับความคิดเห็นมากเป็นลำดับที่ 1 คบหาคนดีมีความรู้ความสามารถ มีระดับความคิดเห็นมากเป็นลำดับที่ 2 และเข้าสำนักปฏิบัติธรรมหรือเข้าวัด เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดทางพระพุทธศาสนา มีระดับความคิดเห็นปานกลางเป็นลำดับที่ 12 วิเคราะห์จากประโยชน์ทั้ง 3 ด้านพบว่า ด้านประโยชน์ปัจจุบัน มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 ด้านประโยชน์ในโลกหน้า มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นลำดับที่ 2 และด้านประโยชน์สูงสุดคือพระนิพพาน มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นลำดับที่ 3

2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตของผู้เข้ามาปฏิบัติธรรม ที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมจังหวัดระยอง (บ้านช่องลม) อ. บ้านค่าย จ. ระยอง

จากการศึกษาแนวคิดด้านศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต ทั้งจากผู้เชี่ยวชาญในประเทศ และต่างประเทศ จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 12 คน โดยใช้หลักทฤษฎีธรรมมาเป็นแนวทางการวิเคราะห์ดังนี้ ซึ่งประกอบด้วยแนวทาง ดังนี้

1) ด้านการบรรลุเป้าหมายชีวิตในปัจจุบัน 1) การคบหาสัตบุรุษพบว่า มีการแสวงหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถประจำอาชีพที่ตนเองประกอบอาชีพอยู่ หรือคบหาเพื่อเป็นที่ปรึกษาในการประกอบอาชีพใหม่ ๆ พระภิกษุก็เป็นผู้ที่ปรึกษาในการบรรลุเป้าหมายชีวิตในปัจจุบันได้ 2) การฟังสังฆธรรม มีการแสวงหาความรู้นำมาพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ แสวงหาความรู้ในการรับช่วงต่อธุรกิจเรียนรู้งานจากบุคคลสู่บุคคล ศึกษาวิชาชีพใหม่ๆ เพิ่มเติมตลอดเวลา ปรึกษาพระภิกษุในการนำหัวข้อธรรมที่ใช้ในการบรรลุเป้าหมายในปัจจุบัน อ่านหนังสือวารสารอาชีพที่สนใจเพื่อนักเลขาณมิตรที่มีความรู้ 3) การমনสิการโดยแยกกาย ปรับธุรกิจใหม่ๆ ที่เหมาะกับตนเองในวัยชรามีความแข็งแรงน้อยลง ปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตเมื่อได้ฟังเทศน์จากพระอาจารย์ นำความรู้เรื่องการเกษตรมาปรับปรุงแก้ไขแปลงของตนเอง 4) การปฏิบัติสมควรแก่ธรรม มีความขยันหมั่นเพียรเอาใจใส่รับราชการและทำธุรกิจเสริมนอกเวลางาน ซึ่ง สุภีร์ ทุมทอง (2557) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้ามีวิชา มีความรู้ ก็มีสมาธิ มีความตั้งใจ จิตใจที่มั่นคงขึ้น ก็จะช่วยป้องกันบาปต่าง ๆ จึงตั้งข้อสังเกตได้ว่า เป้าหมายในการฝึกอบรมตนเองในเบื้องต้นนั้น เพื่อต้องการทำให้คนมีประสิทธิภาพ เพราะถ้ามนุษย์มีศักยภาพแล้ว ย่อมสามารถจะส่งผลในการทำกิจบางอย่าง หรือต้องการพัฒนาคนเพื่อเพิ่มผลผลิตของงาน เพราะถ้าคนมีคุณภาพ ย่อมทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ เกศรา สว่างวงศ์ (2556) เมื่อพัฒนาความสุขให้ละเอียดขึ้นจะส่งเสริมให้ชีวิตประณีตมีคุณธรรมเพิ่มขึ้น ตามปกติถ้าการแสวงหาความสุขเพื่อตนเองอย่างเดียวโดยไม่พัฒนาความสุขให้สูงขึ้นความสุขนั้นจะกลายเป็นสิ่งเบียดเบียนตนเองอันดับแรก และจะส่งผลให้เกิดการเบียดเบียนผู้อื่นอีกต่อหนึ่งด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ มนุษย์จึงควรรู้เท่าทันความสุขและพัฒนาความสุขให้มากไปกว่าความสุข และความสุขที่พัฒนาแล้ว นอกจากจะเกื้อกูลต่อตนเองยังเกื้อกูลต่อผู้อื่น และจะทำให้สังคมมีสันติสุขอย่างยั่งยืน

2) ด้านการบรรลุเป้าหมายในโลกหน้า หมายถึง คุณธรรมที่จะเป็นเหตุให้มีความสุข หรือนำไปสู่ความเจริญในภพภาคหน้า โอกาสหน้า หรือภพชาติหน้า อธิบายได้ดังนี้ 1) การคบหาสัตบุรุษ เข้าวัดต่อเนื่อง เพราะเลื่อมใสศรัทธาอาจารย์ มีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร ชอบอ่านหนังสือธรรมะต่าง ๆ 2) การฟังสังฆธรรม ได้เข้า

วัดฟังธรรมบ่อย ๆ ได้บวชเรียนช่วงเช้าพรรษา ฟังธรรมจากยูทูบอ่านตำราพระพุทธรักษา 3) การโยนิโสโดย แบบคาย คิดว่าชีวิตในโลกหน้าออกแบบได้จากการกระทำของเราในชาตินี้ ระหว่างการปฏิบัติธรรมต้องมีการ ทบทวนคำสอนและปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา 4) การปฏิบัติสมควรแก่กรรม มึงการฝึกนิสัยดี ๆ ให้เกิดขึ้นในตัว หมั่นทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนาอย่างต่อเนื่อง และต้องทำเป็นหมู่คณะจึงจะสามารถทำได้ต่อเนื่อง ซึ่ง สอดคล้องกับ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) (2551) ว่า ประโยชน์ในภพหน้าหรือประโยชน์ในภพหน้า สัมปรายิกัตถะ หมายถึงคุณธรรมที่จะเป็นเหตุให้มีความสุขในภพหน้าชาติหน้า โดยนัยหมายถึงคุณธรรมที่จะ นำไปสู่ความเจริญอกงามในภพภาคหน้า ในโอกาสข้างหน้า เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สัมปรายิกัตถประโยชน์ มี 4 ประการ คือ สัทธาสัมปทา ถึงพร้อมด้วยศรัทธา คือเชื่อว่าทำดีได้ดี ถึงพร้อมด้วยศีล คือรักษากาย วาจา เรียบร้อย จาคะสัมปทา ถึงพร้อมด้วยจาคะ คือเสียสละเอื้ออาทร ปญญาสัมปทา ถึงพร้อมด้วยปัญญา คือรู้จัก บาปบุญคุณโทษ และสอดคล้องกับ โสภณ ขำทัพ (2551) ที่ว่าการทำให้บุคคลมีจิตใจและอารมณ์มั่นคง เป็นผู้มีความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่แก่คนอื่นและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม พระพุทธองค์ทรงสอนให้บุคคลงดเว้นความโลภ ความพยาบาท แล้วให้ประพจน์แต่ในสุจริต ไม่มีความโลภ ไม่มีความพยาบาท มีจิตใจเสียสละและยินดีให้อภัย เป็นการพัฒนาจิตใจตามหลักของสมาธิ เรียกว่า จิตภาวนา

3) ด้านการบรรลุเป้าหมายของชีวิตสูงสุดคือพระนิพพาน หมายถึง ความมีใจเป็นอิสระ ความมีจิต หลุดพ้นจากการถูกบังคับบงการชีวิตด้วยอำนาจของความอยากได้ อยากมี อยากเป็น จึงมีจิตใจปลอดโปร่ง ผ่องใสเบิกบานอยู่เป็นพื้นฐาน เพราะปราศจากกิเลส สรุปได้ว่า 1) การคบสัตบุรุษ มีการปรึกษาพระผู้เชี่ยวชาญ ในการปฏิบัติธรรม เข้าวัดที่สอนการปฏิบัติธรรม พูดคุยกับฆราวาสที่มีผลการปฏิบัติธรรมดี 2) การฟังสังฆธรรม ไปวัดฟังธรรม เรียนสมาธิทุกวันอาทิตย์ ฟังพระสอนปฏิบัติธรรมทางยูทูบ ได้ออกบวชจึงได้ฝึกสมาธิเต็มที่ 3) การมนสิการโดยแบบคาย มีการยกระดับความเข้มข้นในการปฏิบัติธรรมจากน้อยไปมาก 4) การปฏิบัติสมควร แก่กรรม นอกจากจะให้ทานรักษาศีลเป็นปกติแล้ว ได้พยายามนั่งสมาธิให้ได้ 1 ชม.ทุกวัน และอธิฐานจิตมุ่งไป นิพพานในกาลข้างหน้า และต้องสร้างบารมีให้ครบทั้ง 30 ทศ ปฏิบัติตามมรรค 8 หมั่นไปพบพระอาจารย์บ่อย ๆ ซึ่ง พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) (2550) กล่าวว่า กลไกทางจิตนี้มีพลังมหาศาล ทฤษฎีมีส่วน ประกอบด้วยอะไรบ้าง วิธีปฏิบัติตามกระบวนการอย่างถูกต้องนั้นใช้ยุทธศาสตร์ใดต่อปฏิบัติการ เหล่านี้ จะต้อง ทำความเข้าใจกับทฤษฎีให้ถูกต้อง จึงสามารถปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ ทฤษฎีส่วนใหญ่สังเคราะห์จาก พระไตรปิฎก ผู้สอนต้องแนะนำพร้อมทั้งอธิบายรวมกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง หรือการอธิบายใน แบบประยุกต์ เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น แต่จุดประสงค์ยังคงเดิม กล่าวคือ เป็นกระบวนการของการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อันจะก้าวเข้าไปสู่ความหลุดพ้น เรียกได้อีกอย่างว่า ทฤษฎีแห่งการตรัสรู้ เพราะฉะนั้น หลักการปฏิบัติจึงสลับซับซ้อน ในกรรมวิธีแห่งความสำเร็จประโยชน์ได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ มีสติ มีวิริยะและ ขันติ

3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตตามหลักคุณ

ธรรม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ แบบสอบถามจากแบบสอบถามจำนวน 150 ชุด ผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อมูลสถานภาพดังนี้ ส่วนใหญ่เป็นคฤหัสถ์หญิง อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 50-59 ปี มีอาชีพที่หลากหลาย จากการศึกษาในระดับศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต จากการวิเคราะห์ผลแบบสอบถามและผลการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้หลักคุณธรรมมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์นั้น ทำให้พบแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต เรียกว่าแนวทาง 4G ประกอบด้วย 1) Good source of knowledge มีแหล่งความรู้ที่ดี 2) Good learning มีการเรียนรู้ที่ดี 3) Good consider and plan มีการพิจารณาและวางแผนที่ดี 4) Good follow a plan ทำตามแผนให้ดี ซึ่งแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตตามหลักคุณธรรมนี้ สามารถนำไปปฏิบัติโดยเรียงลำดับจากข้อที่ 1 ถึงข้อ 4 หากยังไม่บรรลุเป้าหมาย ให้ทำซ้ำจากข้อที่ 1 ถึงข้อ 4 จนกว่าจะบรรลุเป้าหมายของชีวิตตามที่ได้ตั้งเป้าเอาไว้

ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ผลแบบสอบถามและผลการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้หลักคุณธรรมมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์นั้น ทำให้พบแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต เรียกว่าแนวทาง 4G ประกอบด้วย

- 1) Good source of knowledge มีแหล่งความรู้ที่ดี
- 2) Good learning มีการเรียนรู้ที่ดี
- 3) Good consider and plan มีการพิจารณาและวางแผนที่ดี
- 4) Good follow a plan ทำตามแผนให้ดี

ซึ่งแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตตามหลักคุณธรรมนี้ สามารถนำไปปฏิบัติโดยเรียงลำดับจากข้อที่ 1 ถึงข้อ 4 หากยังไม่บรรลุเป้าหมาย ให้ทำซ้ำจากข้อที่ 1 ถึงข้อ 4 จนกว่าจะบรรลุเป้าหมายของชีวิตตามที่ได้ตั้งเป้าเอาไว้

บทสรุป

จากการวิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตตามหลักคุณธรรมนั้น จะต้องประกอบด้วย 1) การคบสัตบุรุษ หมายถึงคนดี บัณฑิต กัลยาณมิตร และเป็นผู้มีปัญญา มีความรู้ความสามารถในการดำเนินชีวิตไปสู่เป้าหมายที่ดีได้ หากเราคบหา ก็จะนำไปในทางที่ดีที่เจริญ ไม่ว่าจะเป็นเป้าหมายระดับใด 2) การฟังสัทธรรม หมายถึงการฟังคำสอนจากสัตบุรุษอันเป็นคำสอนที่ทำให้เจริญฝ่ายเดียว 3) การมนสิการโดยแยบคาย รู้จักพิจารณาหาเหตุผลโดยถูกวิธี 4) การปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม หมายถึง ปฏิบัติธรรมถูกหลัก

มนุษย์นั้นมีเป้าหมายชีวิตที่ต้องบรรลุ 3 ระดับคือ 1) เป้าหมายในโลกนี้ 2) เป้าหมายในโลกหน้า 3) เป้าหมายชีวิตสูงสุดคือพระนิพพาน

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามและบทสัมภาษณ์ของผู้มาปฏิบัติธรรมที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมระยอง (บ้านช่องลม) ซึ่งมีเป้าหมายทั้ง 3 ระดับ จึงได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต เป็นแนวทางที่เหมาะสมเรียกว่าแนวทาง 4G ประกอบด้วย 1) Good source of knowledge มีแหล่งความรู้ที่ดี 2) Good learning มีการเรียนรู้ที่ดี 3) Good consider and plan มีการพิจารณาและวางแผนที่ดี 4) Good follow a plan ทำตามแผนให้ดี เพื่อให้ผู้สนใจนำไปใช้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อศึกษาระดับศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต วิเคราะห์ศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตของผู้เข้ามาปฏิบัติธรรม ที่ศูนย์ปฏิบัติธรรม จังหวัดระยอง (บ้านช่องลม) อ. บ้านค่าย จ. ระยอง เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิตตามหลักพุทธธรรม ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไป มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ควรมีนโยบาย ให้มีการนำหลักพุทธธรรม 4 เป็นความรู้พื้นฐานของการสร้างทีมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา สำนักปฏิบัติธรรม อาทิ การสอนอบรมคน โดยอาศัยหลัก "พุทธธรรม 4 ประการ" เป็นพื้นฐานสำคัญ อันจะส่งผลให้ผู้รับฟังรู้สึกว่าได้ตนเองได้รับปัญญาอย่างเต็มที่ คือ "ครบถ้วน ชัดเจน และลึกซึ้ง" ว่า อะไร ทำไม อย่างไร และผลเป็นอย่างไร เมื่อเขารู้สึกว่าได้ตนเองได้รับปัญญาอย่างเต็มที่ ทำให้เขาเกิดความเข้าใจที่ลุ่มลึกไปตามลำดับ ๆ ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จนกระทั่งเกิดเป็นความซาบซึ้งในพระคุณของพระรัตนตรัยต่อไป

2) ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ สถานศึกษา รวมไปถึงสถาบันครอบครัว ช่วยกันส่งเสริมการนำพุทธธรรม 4 ไปประยุกต์ใช้ จรรยาที่ดีแก่ครู ผู้ปกครอง และเยาวชนทุกคน น้อมนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ โดยเฉพาะ สัปปริสังเสวะ (คบสัตบุรุษ) ต้นแบบหรือผู้สอนที่ดี การเลือกผู้สอนนั้น ต้องพิจารณา 2 เรื่องใหญ่เป็นสำคัญ คือ ต้องพิจารณาจากการมีความรู้จริง และการมีนิสัยดีจริง เราจึงแน่ใจได้ว่าท่านสามารถสอนเราได้จริงทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพราะว่าการที่ท่านมีนิสัยดีจริงนั้น ก็เท่ากับเป็นการยืนยันว่าเรื่องที่ท่านกำลังสอนอยู่นั้น ท่านปฏิบัติได้จริง

3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัย ที่จะเน้นเรื่องของการนำหลักธรรมหรือหลัก "พุทธธรรม 4 ประการ" จากงานวิจัยนี้ นำไปศึกษากับสถานปฏิบัติธรรม สถานศึกษาในระดับที่แตกต่างกัน ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ และมีการนำไปทดลองใช้ เพื่อให้เห็นผลเป็นเชิงประจักษ์ และสามารถนำไปสู่การได้องค์ความรู้ที่แตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เกศรา สว่างวงศ์. (2556). ความสุขผ่านมุมมองของพระพุทธศาสนา. วารสารวิทยาลัยสงฆ์ลำปาง, 2(2), 1-6.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2551). พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.
- พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2550). โพธิปักขิยธรรมประยุกต์. กรุงเทพฯ: ตถาคตพับลิเคชั่น.
- สุกักร์ ทุมทอง. (2557). อริยมรรคมีองค์ 8 ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- โสภณ ขำทัพ. (2551). เศรษฐกิจพอเพียงในบริบทวิถีชีวิตแบบพุทธตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎก (วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

การดำรงชีวิตวิถีใหม่ด้วยหลักธรรมวิถีพุทธ

New Normal Life with Buddhist Way

ปัญญนิสาธ อองค์ปรัชญากุล

Pannisa Ongprachayakul

สำนักงานปัญญนิสาธทนายความ

Pannisat Law Office, Thailand

Corresponding Author E-mail: pantip2ong@gmail.com

Retrieved: April 23, 2022; Revised: May 12, 2022; Accepted: May 26, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การปรับเปลี่ยนการดำรงชีวิตแบบเดิมสู่การดำรงชีวิตวิถีใหม่ และเตรียมความพร้อมรับการเข้าสู่ชีวิตวิถีถัดไป จากสถานการณ์เชื้อไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาด ด้วยหลักธรรมวิถีพุทธ พบว่าหลักธรรม สติสัมปชัญญะ ประชาชนผู้คนนำมาใช้ในการตั้งสติใช้ปัญญาแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดในระลอกแรกได้ดี นำหลักธรรม ปธาน 4 มาใช้ในการปรับเปลี่ยนจิตใจและพฤติกรรมยอมรับการดำรงชีวิตวิถีใหม่ที่ภาครัฐนำมาใช้ในระยะจับและป้องกันเชื้อไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาด และนำหลักธรรม มรรค 8 มาใช้ในการเตรียมความพร้อมปรับตัวเข้าสู่การดำรงชีวิตปกติวิถีถัดไป

คำสำคัญ: การดำรงชีวิต, วิถีใหม่, วิถีพุทธ

Abstract

This academic article aims at the study concept of Normal life change to New Normal life and prepared into Next Normal life from spread of situation COVID-19. With Buddhist Way found Buddhist Satisumpachanya people used fix proplem spread first to good. Buddhist Pathan 4 used change mind and act receive New Normal life at government used suspend and prevent COVID-19 spread and Eightfold Path used prepared into Next Normal life.

Keywords: Life, New Normal, Buddhist Way

บทนำ

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ 2019 หรือเรียกสั้น ๆ ว่า ไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาดทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยด้วย เชื้อไวรัสโควิด-19 จะแพร่กระจายจากคนสู่คนทางลมหายใจอย่างรวดเร็ว พบผู้ติดเชื้อ อาจมีอาการหนักและเสียชีวิตทั่วโลก ส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมทั่วโลกอย่างรุนแรง โดย “บริษัทที่ปรึกษาชั้นนำ McKinsey รายงานว่าจากการศึกษามูลค่าของบริษัททั่วโลก 3,000 บริษัท พบว่าธุรกิจเกือบทุกสาขาได้รับผลกระทบจากวิกฤตครั้งนี้มากน้อยแตกต่างกันไป ธุรกิจที่ได้รับผลกระทบหนักที่สุด คือ ธุรกิจผลิตอากาศยาน ธุรกิจขนส่งทางอากาศและท่องเที่ยว ธุรกิจน้ำมันและก๊าซ ธุรกิจธนาคาร และธุรกิจผลิตรายยนต์และชิ้นส่วน ตามลำดับ” (พรสวรรค์ รักเป็นธรรม, 2563)

ประเทศไทยเกิดการแพร่ระบาดในระลอกแรกต้นปี 2563 ระลอกที่สองปลายปี 2563 และระลอกที่สามเดือนเมษายน 2564 ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องออกมาตรการในการควบคุมป้องกันโดยสั่งให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการออกจากบ้าน การเดินทางภายในและระหว่างประเทศถูกสั่งระงับ ทำให้เกิดปัญหามากมาย ประชาชนเกิดความสับสนวิพากษ์วิจารณ์ได้แย่งมาตรการต่าง ๆ การประกอบอาชีพการงานนอกบ้านทำไม่ได้ เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมตามมาอย่างรวดเร็ว ซึ่งประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีพระธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นหลักนำมาใช้ในการดำรงชีวิต ถึงคราวเกิดเชื้อไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาดก็ได้มีพระอริยสงฆ์เมตตาแนะนำพระธรรมคำสอนมาเผยแผ่เตือนสติให้ประชาชนรู้จักยอมรับปรับจิตใจเปลี่ยนพฤติกรรมสู่การดำรงชีวิตวิถีใหม่และวิถีถัดไป

การตั้งสติเมื่อการดำรงวิถีชีวิตแบบเดิมถูกโควิด-19 เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การเกิดวิกฤตสถานการณ์เชื้อโรคไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ 2019 หรือ ไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาดตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2563 ซึ่งเชื้อเกิดขึ้นและแพร่กระจายอย่างรวดเร็วในประเทศจีน ประเทศไทย กระจายไปทั่วทวีปยุโรปและอเมริกา ทำให้มวลมนุษยชาติทั่วโลกไม่ทันตั้งตัว บางประเทศให้ความสำคัญพยายามแก้ไขปัญหา ระงับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 อย่างรวดเร็วและเข้มงวด แต่บางประเทศคิดว่าเป็นเรื่องไม่สำคัญยังคงปล่อยให้ประชาชนใช้ชีวิตปกติแบบเดิม จนเวลาผ่านไปสองสามเดือนปรากฏว่าเชื้อไวรัสโควิด-19 แพร่กระจายจนควบคุมไม่ได้ เกิดปัญหาขึ้นมากมายทั้งด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ และสังคม การคมนาคมทั่วโลกหยุดชะงัก กิจกรรมนอกบ้านถูกสั่งหยุดสั่งปิด ผู้คนทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยพบประชาชนติดเชื้อไวรัสโควิด-19 อย่างรวดเร็วและเสียชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน รวมถึงด้านเศรษฐกิจและสังคมทั่วโลกได้รับผลกระทบอย่างหนัก การใช้ชีวิตแบบเดิมของประชาชนในการออกไปประกอบอาชีพติดต่อกิจการต่าง ๆ นอกบ้านทำไม่ได้ ทำให้ผู้คนเกิดความเครียด ความกลัว ความวิตกกังวล บางคนตกงาน หากรายได้ไม่พอใช้จ่ายในครอบครัว

สำหรับประเทศไทยที่เรียกได้ว่าเป็นเมืองพุทธนั้น เชื้อไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาดในระลอกแรกได้รับคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน จากเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ประทานคติธรรมไว้เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2563 อันเป็นคติธรรมเพื่อให้ประชาชนมีสติสัมปชัญญะในการแก้ไขปัญหาไวรัสโควิด-19 จึงขออัญเชิญ พระคติธรรมที่

ประธานพรไว้ ในสถานการณ์ไวรัสโควิด-19 ความตอนหนึ่งกล่าวดังนี้ “ไม่มีชีวิตใดประสบแต่ความเกษมสุข ปราศจากทุกข์ภัยไปได้ตลอด เมื่อเกิดมาแล้ว จึงจำเป็นต้องชวนขวายสังสม ‘สติ’ และ ‘ปัญญา’ สำหรับเป็นอุปกรณ์บำบัดความทุกข์อยู่ทุกเมื่อ เพื่อให้สมกับที่ดำรงอัตภาพแห่งมนุษย์ผู้มีศักยภาพต่อการพัฒนา ท่ามกลางสถานการณ์โรคระบาดซึ่งก่อให้เกิดความหวาดหวั่นครั่นคร้ามกันทั่วหน้า ทุกคนมีหน้าที่แสวงหาหนทางเพิ่มพูน ‘สติ’ และ ‘ปัญญา’ พร้อมทั้งแบ่งปันหยิบยื่นให้แก่เพื่อนร่วมสังคม อย่าปล่อยให้ความกลัวภัยและความหดหู่ ท้อถอย คุณค่าเข้าบ้านทอนความเข้มแข็งของจิตใจ ในอันที่จะอดทน พากเพียร เสียสละ และสามัคคี” (สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, 2563) อันเป็นคติธรรมคำสั่งสอนให้คนรู้จักใช้สติสัมปชัญญะในการประคับประครองชีวิตในช่วงเกิดวิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ได้อย่างดีเยี่ยมทั้งในการปรับจิตใจให้สงบลง ใช้ปัญญาคิดหาหนทางแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตประจำวันให้อยู่รอดไปก่อน ส่งผลให้ประชาชนหยุดการวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในระลอกแรกลงได้ และหันหน้ามาช่วยกันคิดร่วมแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นแทน ทำให้ประเทศไทยผ่านพ้นวิกฤตไปได้ในระลอกแรก การดำรงชีวิตปกติของประชาชนเริ่มกลับอีกครั้งแบบชีวิตวิถีใหม่

การดำรงชีวิตวิถีใหม่ด้วยหลักธรรม ปธาน 4

เมื่อการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ระลอกแรกจนถึงระลอกที่สามในประเทศไทย ทำให้การดำรงชีวิตแบบเดิม ๆ ที่เคยทำนอกบ้าน เดินทางทุกวัน มีบ้านไว้นอนพักผ่อน ถูกสั่งหยุดชะงัก เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 แพร่กระจายได้น้อยลง ตามหลักการสาธารณสุขให้ประชาชนปรับเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิตในช่วงเชื้อไวรัสโควิด-19 ระบาด ดังที่เรียกว่า ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) คือ ใส่หน้ากากอนามัย ล้างมือบ่อย ๆ เมื่อออกนอกบ้าน รักษาระยะห่างทางสังคม อยู่บ้านหรือทำงานที่บ้าน ติดตอสื่อสารทางออนไลน์ หลีกเลี่ยงสถานที่แออัด รักษาความสะอาดอยู่เสมอ

ดังนั้นการดำรงชีวิตวิถีใหม่จากการทำงานนอกบ้านเปลี่ยนกลายเป็นทำงานที่บ้าน ออกเดินทางเท่าที่จำเป็น ซื้ออาหารกลับมากินบ้าน บ้านกลายเป็นที่ทำทุกกิจกรรม ซึ่งทุกคนต้องเปลี่ยนแปลงการดำรงชีวิตใหม่ เกิดปัญหาข้อโต้แย้งมากมาย ผู้คนบางส่วนไม่ยอมปฏิบัติตามมาตรการสาธารณสุข ภาครัฐและภาคเอกชนจึงได้พยายามลดปัญหาข้อโต้แย้งดังกล่าวด้วยแนวทางวิถีพุทธ ดังเช่นโครงการ “เราภัยวัดมาไว้ที่เซเว่นฯ” ได้อัญเชิญพระมหาโพธิวงศาจารย์ เจ้าอาวาสวัดราชโอรส บรรยายธรรมเรื่อง “วิถีชีวิตใหม่ Newnormal” ความสำคัญตอนหนึ่งว่า “แนะนำให้ใช้ ปธาน 4 ซึ่งหมายถึงความเพียร คือ ธรรมะที่เป็นหลักประพฤติปฏิบัติทั่วไป ปธานมีด้วยกัน 4 ประการ ประกอบด้วย 1) สังวรปธาน แปลว่า เพียรป้องกัน การป้องกันในแบบ New Normal 2) ปหานปธาน แปลว่า เพียรละเลิก ทั้งอะไรต่าง ๆ ที่ไม่ดี มีกฎกติการะเบียบป้องกันไว้แล้ว แล้วในขณะเดียวกันก็ให้ทิ้งให้เลิก 3) ภาวนาปธาน เพียรภาวนา คำว่าภาวนาในที่นี้ แปลว่าทำให้มี ทำให้เป็น แล้วทำนั่นทั้งหลายก็มีวิถีชีวิตแบบใหม่ ไม่เคยทำก็ทำ ทำไม่เป็นก็ทำเป็น 4) อนุรักษปธาน คือ การเพียรรักษา เคยทำอะไรมาดี ปฏิบัติอะไรดีก็ทำไปปฏิบัติไปอย่างนั้น เคยทำวัดสวดมนต์อ่านหนังสือธรรมะก็อ่าน ฟังธรรมะก็ฟัง รักษาไว้ไม่ทิ้ง ไม่ใช่อ้างว่ามีโควิดก็ทิ้ง เมื่อมีเวลามากขึ้น อ่านหนังสือธรรมะมากขึ้น ศึกษาธรรมะ ใช้เวลาร่างให้

เป็นประโยชน์ รักษาไว้ ไม่ทิ้งอย่างนี้แหละก็เป็นปณานเหมือนกัน (พระมหาโพธิวงศาจารย์, 2563) ซึ่งเป็นการนำหลักธรรมวิถีพุทธ ปณาน 4 มาใช้ในการปรับจิตใจยอมเปลี่ยนพฤติกรรมให้เข้ากับดำรงชีวิตวิถีใหม่ช่วงที่เชื้อไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาดได้อย่างเหมาะสมและดียิ่ง

การปรับชีวิตวิถีใหม่สู่การดำรงชีวิตวิถีถัดไปด้วยหลักธรรม มรรค 8

การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 ระลอกที่สามที่ทวีความรุนแรงในประเทศไทยและนโยบายการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 ให้ได้ร้อยละ 70 ของประชากรในประเทศ ภาครัฐดูแลด้านเศรษฐกิจและธุรกิจเอกชน จึงเริ่มมีการกล่าวถึงการเตรียม ชีวิตวิถีถัดไป (Next Normal) ในภาคเศรษฐกิจขึ้นมาก่อน ดังที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกบทความเรื่อง “The Next Normal ส่งเสริม ศักยภาพปกติถัดไปหลังโควิด-19” THE NEXT NORMAL กับปัจจัยพื้นฐาน 10 ประการ ดังนี้ 1) อาหาร เน้นการกินอย่างยั่งยืน ที่ทั้งดีต่อสุขภาพและไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว 2) ที่อยู่อาศัย smart home ที่มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยให้เราสามารถใช้งานฟังก์ชันต่าง ๆ ในบ้านได้อย่างสะดวกสบายและปลอดภัยจะกลายเป็นเรื่องพื้นฐาน 3) ยานพาหนะ ทั้งเรื่องรูปแบบของรถยนต์ ยานยนต์ไร้คนขับ หรือรถยนต์ไฟฟ้าที่เคยเป็นสิ่งใหม่ จะพบเห็นได้ทั่วไปในยุคหลังโควิด-19 4) โซเชียลมีเดีย จะเพิ่มขึ้น ปรับเปลี่ยนรูปแบบ และมีฟีเจอร์ใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองการใช้งานที่หลากหลาย มีแนวคิดการตลาดเพื่อดึงดูดใจผู้ใช้งานมากมายและจะกลายเป็นความปกติใหม่ 5) สินค้าอุปโภคบริโภค FMCG2 สินค้าที่ผลิตจากธรรมชาติ ปราศจากสารปรุงแต่ง 6) เงิน คนไทยจะหันมาจับจ่ายผ่าน e-payment กันมากขึ้น 7) เครื่องนุ่งห่ม นอกจากจะต้องตอบสนองด้านความสวยงาม สะท้อนภาพลักษณ์ของผู้สวมใส่แล้ว แบรินด์ต่าง ๆ ยังให้คุณค่ากับการเลือกใช้วัสดุและกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นด้วย 8) ยา ทักษะคิดของยุคหลังโควิด 19 ที่มีต่อเรื่องสุขภาพจะมองหายาเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา มากกว่าการรักษาเมื่อสุขภาพเริ่มแย่ ธุรกิจอาหารเสริมที่ช่วยทั้งเรื่องความงามและสุขภาพจึงโตขึ้นอย่างมหาศาล 9) โทรศัพท์มือถือ เป็นอุตสาหกรรมแห่งเทคโนโลยีที่มีการอัปเดตนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่เป็นประจำก็หันมาใส่ใจเรื่องสิ่งแวดล้อม 10) พลังงาน พลังงานทดแทนและพลังงานหมุนเวียน ที่แต่เดิมมีความสำคัญอยู่แล้วจะทวีความสำคัญมากขึ้นเนื่องจากเทคโนโลยีของพลังงานทดแทนจะมีความก้าวหน้าและมีการพัฒนาสูงขึ้น โดยเฉพาะพลังงานจากแสงอาทิตย์และเชื้อเพลิงขยะ(พรสวรรค์ รักเป็นธรรม, 2563) จึงจะเห็นได้ว่าหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเริ่มมีการเตรียมความพร้อมรับชีวิตวิถีถัดไป เมื่อวิกฤตเชื้อไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาดได้ผ่านพ้นไปและประชาชนฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 ได้ร้อยละ 70 แล้วทำการเตรียมเปิดกิจการค้า พัฒนาการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ให้รองรับความต้องการใหม่ของประชาชนในการใช้ชีวิตทุกด้าน

การดำรงชีวิตของประชาชนคนไทยจึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวเข้าสู่ชีวิตวิถีถัดไปด้วยเช่นกัน จึงเห็นว่าหลักธรรม มรรค 8 เป็นหลักธรรมวิถีพุทธนำที่ผู้คนนำมาใช้ปรับเปลี่ยนการดำรงชีวิตทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมสู่ชีวิตวิถีถัดไปได้อย่างเหมาะสมและดียิ่ง เพราะว่า “หลักธรรม มรรค 8 ประการ อันประเสริฐ ประกอบด้วย 1) สัมมาทิฏฐิ (เห็นชอบ) 2) สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) 3) สัมมาวาจา (เจรจาชอบ)

4) สัมมากัมมันตะ (กระทำชอบ) 5) สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ) 6) สัมมาวายามะ (พยายามชอบ) 7) สัมมาสติ (ระลึกชอบ) 8) สัมมาสมาธิ (ตั้งจิตมั่นชอบ)”(พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546) นั้นเป็นหลักธรรมในการนำมาใช้เป็นหลักการในดำรงชีวิตทั้งภายในจิตใจและพฤติกรรมที่กระทำในการดำรงชีวิตทุกด้านของตัวเรา ซึ่งผู้ที่นำหลักธรรม มรรค 8 มาใช้เป็นหลักปรับใช้ในการดำรงชีวิต จะทำให้สามารถพร้อมปรับเปลี่ยนปรับตัวเข้าสู่วิถีชีวิตถัดไป อยู่กับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว

บทสรุป

การดำรงชีวิตวิถีเดิมถูกเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประชาชนผู้นับถือศาสนาพุทธได้รับคติธรรมหลักสติสัมปชัญญะ มาใช้ในการแก้ไขสถานการณ์วิกฤตปัญหาไวรัสโควิด-19 ทำให้ปรับจิตใจให้สงบลง ใช้ปัญญาคิดหาหนทางแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้น และหันหน้ามาช่วยกันคิดร่วมแก้ไขปัญหามาให้ผ่านพ้นวิกฤตไปได้ เปิดจิตใจยอมรับปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตวิถีใหม่ด้วยหลักธรรม ปธาน 4 อันหมายถึงความเพียร ประกอบด้วย สังวรปธาน ปหานปธาน ภาวนาปธาน อนุรักษปธาน มาใช้ในการปรับจิตใจยอมรับเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เข้ากับดำรงชีวิตวิถีใหม่ช่วงที่เชื้อไวรัสโควิด-19 แพร่ระบาดได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการเตรียมความพร้อมปรับการดำรงชีวิตวิถีใหม่สู่การดำรงชีวิตวิถีถัดไปด้วยหลักธรรม มรรค 8 ประการ อันประเสริฐ ประกอบด้วย 1) สัมมาทิฏฐิ (เห็นชอบ) 2) สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) 3) สัมมาวาจา (เจรจาชอบ) 4) สัมมากัมมันตะ (กระทำชอบ) 5) สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ) 6) สัมมาวายามะ (พยายามชอบ) 7) สัมมาสติ (ระลึกชอบ) 8) สัมมาสมาธิ (ตั้งจิตมั่นชอบ) จะทำให้สามารถพร้อมปรับเปลี่ยนปรับตัวเข้าสู่วิถีชีวิตถัดไปด้วยหลักธรรมวิถีพุทธ อยู่กับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- พรสวรรค์ รักเป็นธรรม. (2563). *Global Trend The Next Normal* ส่องเทรนด์ “ความปกติถัดไป” หลังโควิด 19. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2564, จาก https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/Article_14Apr2020.html
- พรสวรรค์ รักเป็นธรรม. (2563). *ผลวิกฤต COVID-19 กับธุรกิจเทรนด์ใหม่ การขนส่งภายใต้ Next Normal*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2564, จาก https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/Article_14Apr2020.html
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- พระมหาโพธิวงศาจารย์. (2563). *วิถีชีวิตใหม่ New Normal*. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2564, จาก <https://siamrath.co.th/n/166631>
- สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. (2563). *คติธรรม เป็นกำลังใจในสถานการณ์ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)*. กรุงเทพฯ: วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม.

มาตรการและกลไกการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Measures and Mechanisms to Prevent Corruption

in the Local Government Organization

วชิรวัชร งามละม่อม

Wachirawachr Ngamlamom

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Faculty of Humanities and Social Sciences Muban Chombueng Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: aood_0231@hotmail.com

Retrieved: May 29, 2022; Revised: June 15, 2022; Accepted: June 23, 2022

บทคัดย่อ

จากการวิเคราะห์ พบว่า ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันนับเป็นมหันตภัยร้ายที่หยั่งรากลึกในสังคมไทยมาเป็นเวลาช้านาน หลายรูปแบบ และหลากหลายลักษณะ ซึ่งสร้างความเสียหายแก่ประเทศชาติทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การปกครอง และฉุดรั้งการพัฒนาประเทศ จำกัดขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติรายประเทศ ซึ่งในปัจจุบันได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม กลยุทธ์ ระบบ ทักษะ การบริหารทรัพยากรบุคคล และการบริหารจัดการ ตลอดจนปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ ซึ่งทุกภาคส่วนต้องตระหนักและร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกำจัดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้หมดสิ้นไปจากสังคมไทย

คำสำคัญ: มาตรการการป้องกัน, การคอร์รัปชัน, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The analysis revealed that the problem of corruption is a serious threat that has been deeply rooted in Thai society for a long time, taking many forms and characteristics. Which damages the country in terms of economic, political, social, governance, and inhibits the development of the country limiting their ability to compete with other civilized countries which at present has continued to escalate Therefore, corruption in local government organizations requires a study of social infrastructure, strategies, systems, skills, human resource management. And management as well as reform the law and the judicial process to be modern, fair and in line with international regulations or international agreements. All sectors must be aware and cooperate in preventing and suppressing corruption. And eliminating corruption problems in local government organizations completely from Thai society.

Keywords: Preventive Measures, Corruption, Local Government Organization

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยถือเป็นปัญหาเรื้อรังที่นับวันยิ่งจะทวีความรุนแรงและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นและส่งผลกระทบในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติที่เป็นปัญหาลำดับต้นๆ ที่ขัดขวางการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เนื่องจากเกิดขึ้นทุกภาคส่วนในสังคมไทย เช่น ภาคการเมือง และหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถูกมองจากภายนอกกว่าเป็นองค์กรที่เอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุดและมักจะปรากฏข่าวการทุจริตตามสื่อและรายงานของทางราชการอยู่เสมอ ซึ่งได้ส่งผลกระทบสะท้อนต่อการกระจายอำนาจและความศรัทธาต่อระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยิ่ง ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของประเทศไทยเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันมีผลในเชิงลบต่อสังคมโดยรวม สอดคล้องกับการจัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index: CPI) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินการทุจริตคอร์รัปชันทั่วโลกที่จัดโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI) ประกาศเมื่อ 28 มกราคม 2564 พบว่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยปี 2563 ได้คะแนน 36 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน เท่ากับปี 2562 อยู่ในอันดับที่ 104 จากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด 180 ประเทศ (ลดลง 3 ลำดับ) อยู่ในอันดับที่ 19 ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด 31 ประเทศ (เพิ่มขึ้น 1 ลำดับ) และอยู่ในอันดับที่ 5 ในภูมิภาคอาเซียนจากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด 10 ประเทศ (เพิ่มขึ้น 1 ลำดับ) (ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) การที่ประเทศไทยถูกลดความน่าเชื่อถือเรื่องความโปร่งใสทำให้ถูกลดอันดับจาก 101 ไปอยู่อันดับที่ 104 นั้นหมายถึง การทุจริตคอร์รัปชันยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีปัญหาเรื่องของการคอร์รัปชันอยู่ในระดับสูง

แม้ว่าในช่วงระยะที่ผ่านมาประเทศไทยได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการปราบปรามการป้องกัน การทุจริต เช่น การเป็นประเทศภาคีภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (United Nations Convention Against Corruption-UNCAC) พ.ศ.2546 การจัดตั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขึ้น 3 ฉบับ แต่ปัญหาการทุจริตในประเทศไทยไม่ได้มีแนวโน้มที่ลดลง สาเหตุที่ทำให้การทุจริตเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมไทยประกอบด้วยปัจจัยทางด้านพื้นฐานโครงสร้างสังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์แนวตั้ง (Vertical Relation) หรืออีกนัยหนึ่งคือพื้นฐานของสังคมอุปถัมภ์ที่ทำให้สังคมไทยยึดติดกับการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยเฉพาะในหมู่ญาติพี่น้องและพวกพ้อง ยึดติดกับกระแสบริโภคนิยม วัตถุนิยม ติดความสบาย ยกย่องคนที่มีเงินและมีอำนาจ คนไทยบางส่วนมองว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติที่ยอมรับได้ ซึ่งนับได้ว่าเป็นปัญหาที่ฝังรากลึกในสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตหรือกล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมและวัฒนธรรมไทยไปแล้ว ผนวกกับปัจจัยทางด้านการทำงานที่ไม่ได้บูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนไว้ด้วยกัน จึงส่งผลให้การทำงานของกลไกหรือความพยายามที่ได้กล่าวมาข้างต้นไม่สามารถทำได้อย่างเต็มศักยภาพ ขาดความเข้มแข็ง ปัจจุบันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ใช้อยู่เป็นฉบับที่ 3 เริ่มจากปี พ.ศ.2560-2564 ที่มุ่งสู่การเป็นประเทศที่มีมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรม เป็นสังคมมิติใหม่ที่ประชาชนไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานหลักออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2564) คือ (1) สร้างสังคมที่

ไม่ทนต่อการทุจริต (2) ยกกระต๊บบเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต (3) สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย (4) พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก (5) ปฏิรูปกลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริต และ (6) ยกกระต๊บบคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต

ดังนั้น กล่าวได้ว่าเพื่อให้การดำเนินการขับเคลื่อนด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตบังเกิดผลเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติเป็นไปตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ.2560–2564) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส สร้างค่านิยม วัฒนธรรมสุจริตให้เกิดในสังคมอย่างเป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างยั่งยืนและแท้จริง

ยุทธศาสตร์ และแผนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสังคมไทย

ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยพัฒนาและกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนการดำเนินการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างต่อเนื่อง สรุปสามารถได้ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561–2580) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมียุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อน 6 ด้าน รวมถึงยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ ประเด็นที่ 6 ที่กำหนดเป้าหมายไว้ว่า ภาครัฐมีความโปร่งใสปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้แก่ (1) ประชาชนและภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ (2) บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต (3) การปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ มีประสิทธิภาพ มีความเด็ดขาด เป็นธรรม และตรวจสอบได้ และ (4) การบริการจัดการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบและบูรณาการ (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

2. แผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบได้กำหนดผลอันพึงประสงค์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 258 ของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศไว้ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการป้องกัน/เฝ้าระวัง (2) ด้านการป้องปราม (3) ด้านการปราบปราม และ (4) ด้านการบริหารจัดการ (ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563)

3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560–2564) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไว้ 10 ด้าน อันรวมถึงยุทธศาสตร์ที่ 6 เรื่องการบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์ครอบคลุมเรื่องการลดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศ และได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาที่ 3 ไว้คือ เพื่อเพิ่มคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตให้สูงขึ้น โดยใช้แนวทางในการพัฒนา คือ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประกอบด้วยการปลูกฝังให้คนไทยไม่โกง การป้องกันการทุจริตและปราบปรามการทุจริต ตลอดจนปฏิรูป

กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ (ราชกิจจานุเบกษา, 2564)

4. นโยบายและแผนระดับชาติด้านความมั่นคง พ.ศ.2561-2565 ภายใต้นโยบายที่ 9 เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยทุจริต เพื่อพัฒนาศักยภาพของภาครัฐและส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของทุกภาคส่วนในการรับมือภัยคุกคามทุกรูปแบบที่กระทบกับความมั่นคง ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ที่ว่าหน่วยงานภาครัฐมีระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตและประชาชนไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ และได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จและกลยุทธ์ดำเนินการ ได้แก่ การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการภาครัฐให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม การผลักดันการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาการทุจริตและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด และการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินโครงการของภาครัฐ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสวัสดิภาพแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา, 2559)

5. คำแถลงนโยบายรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เมื่อ 25 กรกฎาคม 2562 ได้แถลงนโยบายแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก โดยมีนโยบายหลัก 12 ข้อ และนโยบายเร่งด่วน 12 ข้อ และในส่วนนโยบายการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สรุปได้ดังนี้

1) นโยบายหลักข้อที่ 12 เรื่องการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรมจะดำเนินการ ดังนี้ (1) มุ่งแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยจัดให้มีมาตรการและระบบเทคโนโลยีนวัตกรรมที่ช่วยป้องกันและลดการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจังและเข้มงวด รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการติดตามและแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งเร่งสร้างจิตสำนึกของคนในสังคมให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ถูกต้อง ชอบธรรม และสนับสนุนทุกภาคส่วนในการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตประพฤติมิชอบ และ (2) มุ่งปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม โดยส่งเสริมให้มีรูปแบบการลงโทษอื่นที่ไม่ใช่โทษอาญาตามหลักสากล

2) นโยบายเร่งด่วน 12 ข้อ โดยเฉพาะข้อ 8 การแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ โดยเร่งรัดการดำเนินมาตรการทางการเมืองควบคู่ไปกับมาตรการทางกฎหมายเมื่อพบผู้กระทำผิดอย่างเคร่งครัด นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการเฝ้าระวังการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจังและเข้มงวด และเร่งดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายเมื่อพบผู้กระทำผิดอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ภาครัฐปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งภาคสังคมภาคเอกชน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตประพฤติมิชอบ (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2562)

บทสรุป

1. ความเสี่ยงในการเกิดการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การทุจริตในระดับท้องถิ่นในสถานการณ์ปัจจุบันเป็นปัญหาที่ต้องดำเนินการป้องกันและแก้ไขโดยเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการบริหารงานบุคคล การคลัง การงบประมาณ แยกออกจากราชการส่วนกลาง และราชการส่วนภูมิภาค ทำให้อำนาจการบริหารอำนาจการตัดสินใจในการดำเนินการต่าง ๆ ขาดการพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบ และหากผู้ใช้อำนาจหรือผู้

มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจนั้นขาดคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อได้รับสิ่งจูงใจต่าง ๆ ก็พยายามหาช่องทางและเปิดเป็นการใช้อำนาจตามครรลองที่ถูกต้อง ก่อให้เกิดประโยชน์กับบุคคลที่เสนอสิ่งจูงใจให้แต่กลับก่อให้เกิดความเสียหายกับราชการและประชาชน และประเทศชาติ

2. ลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) การปฏิบัติหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ แต่ปฏิบัติโดยมิชอบเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

(2) การละเว้นการปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ต้องปฏิบัติ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

(3) การปฏิบัติหน้าที่ล่าช้ากว่าเกินสมควร ทั้งนี้เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

3. สาเหตุและปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) โครงสร้างองค์กร (Structure) กล่าวคือ รูปแบบของการจัดองค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผลต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เพราะโครงสร้างซึ่งประกอบด้วยสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหาร) เป็นกลุ่มบุคคลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน แม้จะข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติงานประจำ แต่ก็อยู่ใต้การบังคับบัญชาของผู้บริหาร แต่หากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากองค์กรวิชาชีพอื่นที่มีความหลากหลายจะสามารถพิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ ได้โดยละเอียดรอบคอบ รวมถึงสามารถควบคุมการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งสามารถป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) กลยุทธ์ (Strategy) กล่าวคือ ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดทำแผนพัฒนาสี่ปี มีข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ มีระเบียบกฎหมายต่าง ๆ เป็นกรอบหรือเครื่องมือในการดำเนินงาน ซึ่งในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหากมีการปฏิบัติตามกรอบระเบียบกฎหมายโดยเคร่งครัดแล้วการทุจริตคอร์รัปชันก็จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้

(3) ระบบ (System) กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามการปิดเปิดกระบวนการหรือขั้นตอนในการปฏิบัติหน้าที่ก็อาจเกิดขึ้นได้และอาจเป็นช่องทางได้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้โดยง่าย

(4) บุคลากร (Staff) กล่าวคือ ทรัพยากรบุคคลนั้นว่ามีความสำคัญมากที่สุดเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่นๆ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อรับการบรรจุแต่งตั้ง ทั้งพนักงานจ้างและข้าราชการส่วนท้องถิ่น และสามารถพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งหากบุคลากรขาดคุณธรรมจริยธรรม ขาดความซื่อสัตย์สุจริต มองเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบจะเกิดการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นได้

(5) ทักษะ (Skill) กล่าวคือ ในการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องได้บุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน สามารถแก้ไขปัญหาและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่อาจเกิดขึ้นได้ใน

ทุกรูปแบบ แต่ปัจจุบันแม้จะมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันก็ยังมีรูปแบบใหม่ๆ มากขึ้น

(6) รูปแบบการบริหารจัดการ (Style) กล่าวคือ ในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการคือผู้นำองค์กรหรือผู้บริหารองค์กร ซึ่งมีหน้าที่ในการป้องกันหรือกำจัดจุดเสี่ยงที่อาจเป็นสาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชัน และเป็นผู้นำในด้านการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ตลอดจนสนับสนุนหรือให้รางวัลแก่พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่สามารถแจ้งข้อมูลจนนำไปสู่การปราบปรามการทุจริตในองค์กรได้ ซึ่งจะทำให้การปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันหมดไป แต่หากผู้บริหารองค์กรปล่อยปะละเลยไม่เอาใจใส่ หรือควบคุมดูแลการบริหารจัดการก็จะส่งผลให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรได้โดยง่าย

(7) คุณค่าหรือค่านิยมร่วม (Shared Value) กล่าวคือ การที่บุคลากรในองค์กรขาดความซื่อสัตย์สุจริต ยกย่องคนไม่ดี โดยมีค่านิยมร่วมกันที่ไม่ถูกต้อง ยกย่องคนที่มีเงิน เป็นมหาเศรษฐี คนที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง แต่เป็นคนที่ทุจริตคอร์รัปชัน ฉ้อราษฎร์บังหลวง โดยไม่มีการละอายต่อการทำผิด จนทุกคนมองว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติของสังคมจนกลายเป็นมหันตภัยร้ายที่ทำลายประเทศชาติ แต่หากบุคลากรในองค์กรมีค่านิยมที่ถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต ยกย่องคนดี ก็จะสามารถป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้

4. แนวทางการแก้ไขและป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ปรับปรุงโครงสร้างภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งด้านงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง เสนอให้มีการแต่งตั้งประชาชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างโดยเฉพาะในขั้นตอนการตรวจรับงาน รวมไปถึงการหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาดำเนินการเรื่องจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ชายมากจนเกินไป และการบริหารบุคลากร ให้มีการลดอำนาจผู้บริหารท้องถิ่น โดยแบ่งอำนาจการบริหารบุคคลออกเป็น 2 ระดับ กล่าวคือ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารระดับปลัดท้องถิ่น รองปลัดท้องถิ่น และหัวหน้าหน่วยต่าง ๆ นอกจากนั้นเป็นอำนาจการบริหารงานบุคคลของปลัดท้องถิ่น นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องมีการเลือกบุคคลเข้ามาทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีวุฒิการศึกษาและความรู้ความสามารถตรงกับงานที่ทำ เพื่อลดความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการทุจริตได้

2. สร้างการมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากภาคประชาชน เช่น การให้ประชาชนรับรู้ข่าวสาร เสริมสร้างบทบาทของภาคประชาชนในการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการจัดให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องกฎระเบียบที่ท้องถิ่นดำเนินการหรือให้มีการจัดทำคู่มือประชาชนมอบให้ประชาชนที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ซึ่งคู่มือต้องมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย เนื้อหาที่ชัดเจน จะทำให้การตรวจสอบภาคประชาชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ปรับปรุงโครงสร้างภายนอกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ปรับปรุงบทบาทของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินให้มีการเพิ่มกำลังคนในการตรวจสอบ รวมถึงการประสานงานกับองค์กรที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลท้องถิ่น เพื่อแสวงหาแนวทางในการตรวจสอบให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

โดยสรุป ในประเทศไทยยังมีการทุจริตคอร์รัปชันอยู่มาก และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้สถาบันการเงินและภาพรวมของประเทศมีความน่าเชื่อถือที่ลดลง ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันนั้นไม่ได้เกิดเฉพาะในระดับประเทศ ในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีปัญหาทุจริตคอร์รัปชันเช่นเดียวกัน

ซึ่งปัจจัยสำคัญส่วนใหญ่ที่ทำให้เกิดปัญหานี้คือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ รวมไปถึงการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์สาธารณะ ที่เราเรียกกันว่า ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest) ที่สะท้อนให้เห็นในลักษณะของระบบเครือญาติ พวกพ้อง หรือระบบอุปถัมภ์ เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นมากมาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นการคอร์รัปชันอย่างหนึ่ง

อย่างไรก็ตามปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน สามารถป้องกันและแก้ไขได้ และจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งองค์กรต่าง ๆ ภาคประชาชน รวมถึงสังคมที่จำเป็นต้องมีความตระหนักถึงปัญหาและสาเหตุที่มาจากค่านิยมต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน หากแต่สังคมยังมีแนวคิดหรือทัศนคติแบบเดิม ๆ ก็ไม่สามารถจะป้องกันหรือแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันได้ ถึงแม้จะมีมาตรการหรือวิธีการที่ดีอยู่ก็ตาม

เอกสารอ้างอิง

- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง). (2564, 25 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 138 ตอนพิเศษ 44 ง, หน้า 1.
- ประกาศ เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580). (2561, 13 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 135 ตอนพิเศษ 82 ก, หน้า 1.
- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). *แผนปฏิบัติการการป้องกันและต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2564). *ยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ระยะที่ 3 (2560–2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2562). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2559). *นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2560–2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

วารสารวิชาการแห่งอนาคต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
79 หมู่ที่ 1 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ. อยุรยา 13170
098-285-4988; 080-616-2530